

Salems
kommun

Årsredovisning

2019

Innehåll

Målredovisning	3
Nämndsredovisning	10
Kommunstyrelsen	10
Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen	10
Barn- och utbildningsnämnden	11
Socialnämnden	12
Kultur- och fritidsnämnden	14
Förvaltningsberättelsen	15
Översikt över verksamhetens utveckling	15
Femårsöversikt	15
Den kommunala organisationen	16
Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning	18
Omvärldsanalys	18
Kommunsektorns ekonomiska utveckling	18
Befolkning	19
Verksamhetsrisker	20
Finansiella risker	21
Pensionsförpliktelser och förvaltning av pensionsmedel	21
Händelser av väsentlig betydelse	23
Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten	23
God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning	23
Utvärdering av resultat och ekonomisk ställning	23
Investeringar och dess finansiering	25
Soliditet	26
Pensionsskuldens utveckling	27
Känslighetsanalys	27
Slutsatser avseende resultat och ekonomisk ställning	28
Balanskravsresultat	29
Väsentliga personalförhållanden	30
Förväntad utveckling	31
Ekonomiska sammanställningar	32
Resultaträkning	32
Balansräkning	33
Driftredovisning	34
Investeringsredovisning	35
Kassaflödesanalys	36
Noter	37
Redovisningsprinciper	45
Bilagor	51
Ekonomiska sammanställningar för VA-verksamhet	51
Exploateringsredovisning	56

Målredovisning

Kommunen hålls ihop genom en sammanhängande styrning där alla arbetar åt samma håll i alla processer genom mål- och resultatstyrning. Styrningen utgår från en övergripande vision som sedan är uppdelad i fem perspektiv; **Medborgare, Miljö, Utveckling och lärande, Medarbetare** samt **Ekonomi** som utmynnar i nio övergripande mål.

Målen redovisas genom en sammanställning av underliggande indikatorer, där redovisningen sker i form av en målvisare. Indikatorerna har viktats i förhållande till varandra och kan ge olika effekt på det slutliga resultatet av målet. Om mer än 70 % av indikatorerna är uppfyllda bedöms målet vara uppfyllt.

För verksamhetsåret 2019 har sju mål uppfyllts medan två inte nått hela vägen fram, detta är en förbättring mot föregående års resultat.

Enligt kommunens policy för god ekonomisk hushållning är de övergripande målen 6 - 9 verksamhetsmål för god ekonomisk hushållning. Mål 6, 7, 8 och 9 har uppnåtts för helåret, vilket innebär att den sammanvägda bedömningen är att kommunen har en god ekonomisk hushållning för helåret 2019.

Vision

Salem är den nära kommunen. Här är det bra att växa upp och bo under hela livet. Det är nära till naturen, nära till goda kommunikationer, nära dialog mellan boende och alla som arbetar för dem. Vi tar tillvara den lilla kommunens fördelar, skapar god miljö och trygghet med kvalitet och stabil ekonomi. Våra främsta kännetecken är skolor med bra resultat och trivsel, aktiva småföretag, ett berikande föreningsliv och en välfärd där ingen lämnas utanför. Tillgänglighet, engagemang, nytänkande och samarbete är värdeord för kommunen.

Medborgare

1. Kommunens övergripande mål - Tillgänglighet

Salems kommun ska tillvarata den lilla kommunens fördelar för att med närhet, tillgänglighet och effektivitet skapa förtroende.

Indikator/Indikatorer	Indikatormålvärde	Utfall	Vikt	Värdering
Ekonomi - Effektivitet	100 %	104.1 %	25%	●
Tillgänglighet/kommunikation - Dialog (Nöjd-inflytande-index)	50	43	25%	●
Tillgänglighet/kommunikation - E-post (procent)	90 %	99 %	25%	●
Tillgänglighet/kommunikation - Telefon (procent)	90 %	87 %	25%	●

Måluppföljning

Målet är uppfyllt, med en positiv utveckling av målet. Kommunen har ett förbättrat resultat gällande tillgänglighet via både telefon och e-post. Årets mätning har resulterat i ett resultat på nästintill 100 % för e-post, men uppnår inte helt målvärdena för telefoni även om en ökning har skett även där.

2. Kommunens övergripande mål - Trygghet

Salem ska vara en av Sveriges tryggaste kommuner med en välfärdsservice över genomsnittet i Stockholms län.

Indikator/Indikatorer	Indikatormålvärde	Utfall	Vikt	Värdering
Trygghet - Barn- och utbildningsnämndens mål	2	2	17%	●
Trygghet - Kultur- och fritidsnämndens mål	2	1	17%	●
Trygghet - Ohälsotal Försäkringskassan (dagar)	20.4	16.7	17%	●
Trygghet - Socialnämndens mål - individen i fokus	2	2	16%	●
Trygghet - Socialnämndens mål - värdeorden	2	2	16%	●
Trygghet - Trygg kommun (ranking i Sverige)	15	108	17%	●

Måluppföljning

Målet är delvis uppfyllt med ett ökat målutfall i jämförelse med 2018, detta till följd av en positiv förändring på flera områden. Målet följs delvis upp med hjälp av ett framräknat index där 2 = målvärdet uppfyllt (grönt), 1= målvärdet nära uppfyllt (gult) och 0 = målvärdet ej uppfyllt (rött).

Ohälsotalen i Salem har minskat från 2018 till 2019 från 17,9 till 16,7, till skillnad mot Stockholms läns ohälsotal som ökat för samma period. Ett förbättrat resultat i trygghetsfrågor i såväl Stockholmsenkäten samt i medborgarundersökningen.

Väktarinsatser för ökad trygghet har fortsatt och detta har minskat både skadegörelse såsom stöld- och tillgreppsbrott i kommunen. Med målsättning att skapa en större trygghet i Salem så har kommunen ett pågående arbete med Socialfältassistenter, ett samarbete mellan socialförvaltningen, barn- och utbildningsförvaltningen samt kultur och fritidsförvaltningen. Socialfältassistenter söker upp och möter ungdomar i riskmiljöer, riskzon för normbrytande beteende, unga med psykisk ohälsa och tillsammans med ungdomarna arbeta med sociala insatser samt stödja och länka vidare till eventuellt vidare vårdinsatser.

Barn- och utbildningsverksamheten fortsätter uppvisa en god upplevelse av trygghet bland elever och föräldrar. En viss minskning av tryggheten inom förskola, fritidshem och grundskola kan skönjas, men utfallet ligger fortfarande över målvärdena för indikatorerna. Eleverna upplever en högre grad av trygghet än föräldrarna i grundskola och fritidshem. För gymnasiet ser vi en minskning av den upplevda tryggheten. Även om målvärdet nås så har en gradvis försämring skett de senaste åren i trygghetsfrågan vid Rönninge gymnasium.

3. Kommunens övergripande mål - Infrastruktur

Salems infrastruktur ska skötas och underhållas så att dess nytta och funktion bibehålles och utvecklas.

Indikator/Indikatorer	Indikatormålvärde	Utfall	Vikt	Värdering
Infrastruktur - Tekniska utskottets mål - Kommunens anläggningskapital	2	2	33%	●
Infrastruktur - Tekniska utskottets mål - Säker trafikmiljö	2	2	33%	●
Infrastruktur - Tekniska utskottets mål - VA-verksamhet	2	2	34%	●

Måluppföljning

Målet följs upp med hjälp av ett framräknat index där 2 = målvärdet uppfyllt (grönt), 1= målvärdet nära uppfyllt (gult) och 0 = målvärdet ej uppfyllt (rött).

Målet är uppfyllt, genom fortsatt bra resultat för VA-verksamheten, där skillnaden mellan den inköpta vattenmängden inte överstiger den sålda vattenmängden med mer än 15 % och VA-taxan i kommunen ligger under genomsnittet för Stockholms län. Även målet för att inläckaget i avloppsvattnet till reningsverket högst får vara 25 % uppnåddes.

Under året har inga allvarliga trafikolyckor skett på de kommunala vägarna.

Fastighetsunderhållet av kommunens fastigheter ska hållas på en viss miniminivå vilket har kunnat uppfyllas väl över målsättningen likaså underhållet för kommunens vägnät. Dessutom har Salembornas nöjdhet med underhållet för gator och vägar uppnått samma nivå som Södertörn vid mätning i SCB's medborgarundersökning.

Miljöperspektiv

4. Kommunens övergripande mål - Boendemiljö

Salems kommun ska erbjuda en av Stockholms läns bästa boendemiljöer.

Indikator/Indikatorer	Indikatormålvärde	Utfall	Vikt	Värdering
Boende - Boendeformer (index)	5.2	5.4	33%	●
Boende - Bostäder (Index)	5.4	5.9	34%	●
Boende - Trivsamt bebyggelse (index)	6.6	6.9	33%	●

Måluppföljning

Målet är uppnått. Målet mäts med hjälp av medborgarundersökningen och resultatet jämförs med Stockholms län. I årets mätning syns en ökning av medborgarnas nöjdhet med hur de ser på utbudet

av olika typer av boendeformer, likaså för hur de ser på möjligheten till att hitta bra boende. Det är ingen skillnad i män och kvinnors åsikter om att hitta boende. Flera olika boendeformer håller på att växa fram i Salem vilket kommer vara positivt för bostadsmarknaden i kommunen.

5. Kommunens övergripande mål - Hållbar miljö

Salems kommun ska ta sitt ansvar för utvecklingen mot en allt mer hållbar miljö.

Indikator/Indikatorer	Indikatormålvärde	Utfall	Vikt	Värdering
BoM - Sjöarnas hälsa och övergödning	2	2	33%	●
MSB - Andelen fossilbränslefria personbilar 2019 (procent)	30 %	31 %	34%	●
MSB - Energiförbrukning 2017-	2	0	33%	●

Måluppföljning

Målet är delvis uppfyllt. Det sammanlagda målutfallet är i samma nivå som föregående år, men resultatet per indikator har förändrats. Till skillnad från föregående år så har kommunens personbilar nu hunnit bytas i enlighet med målsättningen för året. Vid förra årsskiftet var 12 % av kommunens bilar utbytta medan det nu har utökats till 31 % fossilbränslefria bilar. Bilarna byts i första hand till fossilbränslefria alternativ i takt med att leasingavtalen går ut.

Målet följs delvis upp med hjälp av ett framräknat index där 2 = målvärdet uppfyllt (grönt), 1 = målvärdet nära uppfyllt (gult) och 0 = målvärdet ej uppfyllt (rött). Målsättningen att minska belastningen av fosfor i Uttran och Flaten har vid årets mätning uppnåtts. Jämförelsevärdet är ett genomsnitt för de fem senaste årens halt mikrogram (μg) fosfor per liter och jämförs med genomsnittet för en tidigare period som basperiod. Basperiodens referensvärde är 67 μg fosfor/liter. Årets medelvärde är 59,25 μg fosfor/liter, dvs lägre än målvärdet (basperioden).

Mellan 2018 och 2019 ökade energiförbrukningen med 1,2 %, därmed är inte årets mål uppfyllt för energiförbrukningen. Sett till en tvåårsperiod har kommunen ändå minskat sin energiförbrukning med 2,4 %. Beslut om en fastighetsstrategi väntas före halvårsskiftet år 2020 vilket behövs för att en ny genomgripande inventering av energibesparingsmöjligheter ska kunna tas fram.

Utveckling och lärande

6. Kommunens övergripande mål - Lärande miljö

Salems förskolor och skolor ska erbjuda en lärande miljö som ger barn och elever goda förutsättningar för att förvärva kunskaper och ta ansvar för sin framtida utveckling. Eleverna ska nå en kunskapsnivå som ligger över genomsnittet i Stockholms län.

Indikator/Indikatorer	Indikatormålvärde	Utfall	Vikt	Värdering
Lärande - Barn- och utbildningsnämndens mål - ansvar och inflytande	2	2	50%	●
Lärande - Barn- och utbildningsnämndens mål - kunskapsnivå	2	2	50%	●

Måluppföljning

Målet är uppfyllt och det här målet är ett verksamhetsmål för god ekonomisk hushållning.

Målet följs upp med hjälp av ett framräknat index där 2 = målvärdet uppfyllt (grönt), 1= målvärdet nära uppfyllt (gult) och 0 = målvärdet ej uppfyllt (rött).

Andelen elever i grundskolan som uppger att de formulerar egna mål för sitt lärande är oförändrad mot föregående år. En marginell försämring av det upplevda inflytandet i grundskolan har skett. Ett generellt mönster är att elevernas upplevelse av inflytande minskar med stigande ålder. I gymnasiet skedde ett större tapp avseende elevernas upplevda inflytande mellan år 2017 och 2018. I 2019 år mätning är andelen positiva elever oförändrad jämfört med förra året och utgör således fortfarande ett förbättringsområde för gymnasiet. På gymnasiet har en förstelärare utsetts med ett särskilt uppdrag att arbeta för ökat elevinflytande och inför det kommande året startas klassråd, elevkonferenser och matråd om på nytt. Totalt sett nås ändå målsättningen om att elever ska ta ansvar för sitt lärande och uppleva att de har inflytande.

Eleverna i Salems kommunala grundskolor presterar återigen goda kunskapsresultat. Andelen elever i årskurs 3 som nådde målen i matematik och i svenska har båda delarna ökat mot föregående år. Salems resultat ligger över Stockholms läns kommunala skolor för båda ämnena. För eleverna i årskurs 6 har resultat istället minskat mot föregående år och här visas ett något sämre resultat än Stockholms läns kommunala skolor. Resultaten skiljer sig åt mellan skolorna och olika resurser görs för att öka möjligheterna för eleverna att nå målen bland annat genom särskilda undervisningsgrupper för att möta de stödbehov som vissa elever har.

I årskurs 9 ser man det genomsnittliga meritvärdet för eleverna minskat, dock ligger Salems resultat över snittet för kommunala skolor i Stockholms län. Andelen elever i årskurs 9 som nådde behörighet till yrkesprogram har minskat något från 92,4 % till 91 %, vilket fortfarande är 3,4 % högre än Stockholms läns kommunala skolor. En bidragande orsak kan vara att det under vårterminen 2019 saknades stödfunktioner i form av speciallärare och specialpedagoger och elever i behov av stöd har därmed haft minskade möjligheter till rätt stödinsatser.

Medarbetare

7. Kommunens övergripande mål - Attraktiv arbetsgivare

Salems kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare.

Indikator/Indikatorer	Indikatormålvärde	Utfall	Vikt	Värdering
Personal - Avgångna tillsvidareanställda (procent)	14 %	15.2 %	25%	●
Personal - Tillsvidareanställningar (procent)	88 %	90.1 %	25%	●
Personal - Total rekryteringsförmåga (antal sökande/tjänst)	12	18	25%	●
Personal - Total sjukfrånvaro jämförelse Stockholms län (procent)	7.2 %	5.9 %	25%	●

Måluppföljning

Målet är uppfyllt och en ökning syns i årets resultat jämfört med föregående år inom alla områden. Det här målet är ett verksamhetsmål för god ekonomisk hushållning. Personalavgångarna har ökat under året till 15,2 % jämfört med 11,7 % år 2018. Antalet sökanden per tjänst har ökat från 6,5 personer per tjänst år 2018 till 18 personer per tjänst år 2019. Sjukfrånvaron har sjunkit mot föregående år och ligger under Stockholms län.

Ekonomi

8. Kommunens övergripande mål - Konkurrenskraftig skattesats

Salems kommun ska ha en skattesats som är konkurrenskraftig på Södertörn

Indikator/Indikatorer	Indikatormålvärde	Utfall	Vikt	Värdering
Ekonomi - Skattesats	19.91	19.67	100%	●

Måluppföljning

Målet är uppfyllt, detta är ett finansiellt mål för god ekonomisk hushållning. Kommunalskatten är oförändrat mot föregående år och är fortfarande lägre än indikatormålvärdet. Detta bedöms ge en konkurrenskraftig skattesats och skattesatsen är lägre (0,24 kronor/100 kronor) än genomsnittet för övriga Södertörn och därmed är målet uppnått (snittet på Södertörns skattesats för år 2019 var 19,91 och för 2018 var det 19,86).

9. Kommunens övergripande mål - Stabil ekonomi

Salems kommun ska ha en stabil ekonomi

Indikator/Indikatorer	Indikatormålvärde	Utfall	Vikt	Värdering
Ekonomi - Långfristiga skulder/invånare	22529	16918	40%	●
Ekonomi - Resultat av skatter/bidrag	1 %	1.3 %	60%	●

Måluppföljning

Målet är uppfyllt, detta är ett finansiellt mål för god ekonomisk hushållning. Att ha en stabil ekonomi innebär för Salems kommun att vi har lägre kostnader för långfristiga skulder per invånare än genomsnittet för Stockholms läns kommuner, vilket förstärker kommunens soliditet och det är viktigt för kommunens långsiktiga finansiella mål. Kommunens resultat ska uppgå till minst 1 % av skatter och bidrag exklusive VA och jämförelsestörande poster.

Nettoinvesteringarna för år 2019 slutade på 159 miljoner kronor som är 79 % högre än 2018 års utfall (89 miljoner kronor). Den långfristiga låneskulden per invånare (exklusive VA-lån) håller sig inom riktmärket för länet och landade på cirka 17 tusen kronor per invånare (17,5 tusen år 2018). Nettoutfallet mot budget låg på 52,5 % och motsvarande siffra för år 2018 var 37,7 %. Självfinansieringsgraden för år 2019 blev marginellt bättre än år 2018 trots den ökade investeringstakten. Detta tack vare ett starkt resultat (inklusive jämförelsestörande och extraordinära poster) som bidragit till att hålla ner upplåningen, därmed uppnåddes indikatormålvärdet med god marginal.

Kommunens årsresultat slutade på 1,3 % av skatter och bidrag, vilket betyder att indikatormålvärdet på 1 % har uppnåtts. Årets resultat exklusive VA, tomtförsäljningar, nedskrivningar och extraordinära poster var 12,4 miljoner kronor. Jämfört med budget var utfallet 2,6 miljoner bättre. De poster som har bidragit till att resultatet blivit positivt är framför allt nettovinsten från finansiella placeringar, exploateringsersättningar och lägre räntekostnader för lån.

Nämndsredovisning

Kommunstyrelsen

Ansvarsområde

Kommunstyrelsen leder och samordnar förvaltningen av kommunens angelägenheter och har uppsikt över nämndernas verksamheter. Kommunstyrelsen har ansvar för kommunens utveckling och ekonomiska ställning. I kommunstyrelsens ledningsfunktion ligger att leda och samordna bland annat kommunens ekonomi, personalpolitik, mark- och bostadspolitik, trafikpolitik, informations- och kommunikationsverksamhet, utveckling och användning av informations- och kommunikationsteknologi, lokalförsörjning och kommunens säkerhetsarbete.

Viktiga händelser

Under året har kommunstyrelsens förvaltning påbörjat processen med att bilda en lönenämnd tillsammans med Håbo kommun och Trosa kommun.

Ekonomi

Kommunstyrelsens driftbudget uppgick till 60,6 miljoner kronor och utfallet för året blev 61,5 miljoner kronor, vilket motsvarar ett underskott på 0,8 miljoner kronor (1,4 %). Nettokostnaderna har ökat med 6,5 % mot föregående år då utfallet var till 57,7 miljoner kronor.

Framtiden

Under början av 2020 kommer löneadministrationen att flyttas över till Håbo kommun, där en gemensam lönehantering kommer att ske.

För att få en bättre kontinuitet när det gäller hanteringen av kundernas betalningar kommer kommunen från år 2020 att anlita extern leverantör för att skicka kommunens betalningspåminnelser.

Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen

Ansvarsområde

Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen (MSB) har i uppdrag att arbeta med samhällsbyggnadsprocessens alla delar. MSB är en verkställande förvaltning med tillsynsansvar inom miljö- och samhällsbyggnadsområdet i Salems kommun. I uppdraget ingår drift, underhåll och nyproduktion av infrastruktur och kommunala fastigheter samt drift och underhåll av parker och övrig kommunal mark. Framtagande av detaljplaner, kartproduktion och utförande av mätverksamhet. Myndighetsutövning rörande miljöfarliga verksamheter, hälsoskydd- och livsmedelsverksamhet, plan- och byggverksamhet och naturvård samt myndighetsutövning inom trafik och bostadsanpassning.

Viktiga händelser

Under året har fem detaljplaner vunnit laga kraft, varav Norra Vitsippan och Fågelsången var två. I området Solliden, i västra Rönninge, har ett arbete färdigställts för att förbättra och komplettera gatunätet samt att förse området med kommunalt vatten och avlopp.

Köket på Toredalsgårdens förskola har renoverats och kompletterats med ett nytt källsorteringshus. Som en följd av nya lagkrav för taksäkerhet har arbetet inletts med att säkra arbetsmiljön på våra tak.

Projektering av Fågelsångens skola och idrottshall har blivit färdig och en upphandling har beslutats men överklagats.

Ekonomi

Årsbokslutet 2019 för miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen summerar i en negativ budgetavvikelse om -1,1 miljoner kronor. Exklusive VA-verksamheten uppgår budgetavvikelsen till -2,7 miljoner kronor. VA-verksamheten uppvisar en positiv budgetavvikelse om +1,7 miljoner kronor.

Den negativa budgetavvikelsen vid helåret finns främst inom gatuenheten om -4,3 miljoner kronor och beror huvudsakligen på högre kostnader för utemiljöskötsel jämfört med ett "normalt" år och kostnader till följd av inhyrd personal.

Jämfört med föregående år har MSB minskat nettokostnaderna med 3,9 miljoner kronor, främst avseende plan- och exploateringsenheten vilket beror på högre planavgifter till följd av fler detaljplaner samt på lägre konsultkostnader under år 2019 jämfört med år 2018.

Framtiden

Förvaltningen ser ett fortsatt arbete med att uppfylla den regionala cykelplanen, dels genom förberedelser för ny cykelbro i Karlskronaviken och dels genom planering av en gång- och cykelväg längs Salemsvägen norrut.

För att kommunen ska nyttja sina lokaler så effektivt som möjligt utreds förutsättningarna för att se om Skönviksgården kan omvandlas från äldreboende till förskola.

Barn- och utbildningsnämnden

Ansvarsområde

Barn och utbildningsförvaltningen i Salems kommun erbjuder omsorg, utbildning och uppföljning för barn och ungdomar i åldrarna 1-20 år.

Barn- och utbildningsnämnden ansvarar för följande verksamheter: förskola, pedagogisk omsorg, grundskola, fritidshem, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna, elevhälsa, kulturskola, kommunalt aktivitetsansvar, samhällsorientering och ungdomsmottagning.

Viktiga händelser

Salems kommunala grundskolor och gymnasieskola har under 2019 avslutat det tvååriga projektet "Undervisningslyftet i Salem", som syftat till att utveckla och förbättra kvaliteten i undervisningen, och inlett ett nytt tvåårigt projekt med särskilt fokus på undervisning på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Den så kallade "Läsa- skriva- räkna-garantin" har lett till att undervisningen i förskoleklasserna i Salems kommunala skolor fått ett ökat fokus och att tidiga insatser genom specialpedagogiskt stöd har genomförts.

Förskolans personal har utbildats i den nya läroplanen för förskolan, där särskild vikt läggs vid digitalisering och vid förskollärares ansvar för undervisningen i förskolan.

Sedvanlig tillsyn har skett av fristående förskolor och pedagogisk omsorg i kommunen vilket visade på god kvalitet.

Ett första steg att sänka kulturskolans avgifter genomfördes under året.

Ekonomi

Barn- och utbildningsnämndens driftbudget uppgick till 469 miljoner kronor och utfallet för året blev 462 miljoner kronor, vilket motsvarar ett överskott på sju miljoner kronor (1,5 %). Nettokostnaderna har ökat med 1,2 % mot föregående år då utfallet var 457 miljoner kronor.

Det ekonomiska överskottet beror på att fler barn och elever från andra kommuner väljer att gå i Salems kommunala förskolor och grundskolor och att befolkningsprognosen var för optimistisk avseende antal barn och ungdomar. Säbyskolan och Rönninge gymnasium fick mindre underskott i årsbokslutet.

Framtiden

Barn- och utbildningsförvaltningen arbetar långsiktigt, systematiskt och med tydlig riktning inom de utvecklingsområden som de identifierat. Förvaltningen arbetar på olika sätt för att öka kvaliteten i undervisningen, stärka det pedagogiska ledarskapet, stärka det kollegiala lärande och förbättra styrnings- och ledningsprocessen på alla nivåer.

Sveriges skolor står inför samhällsutmaningar såsom en stor lärarbrist och en skolegregation. För att möta svårigheterna i lärarförsörjningen har barn- och utbildningsnämnden i Salems kommun beslutat om en kompetensförsörjningsstrategi för att attrahera och behålla kompetent personal. Förvaltningen arbetar aktivt för att ge likvärdiga förutsättningar för alla barn och elevers skolgång.

Utmaningen framåt är att matcha antalet skol- och barnomsorgsplatser med befolkningsförändringen. Arbetet med att upprätta en ny grundskola i Fågelsången pågår och skolan beräknas stå klar år 2022.

Socialnämnden

Ansvarsområde

Socialnämnden leder och ansvarar för verksamheten inom följande områden: Individ- och familjeomsorg, äldreomsorg, kommunal hälso- och sjukvård, serveringstillstånd, omsorg om personer med psykisk och fysisk funktionsnedsättning, riksfärdtjänst samt anhörigstöd.

Viktiga händelser

Verksamhetsområdet funktionsnedsättning har gjort satsningar inom trygghet- och säkerhet genom utbildning i hot- och våld, förebyggande arbete och riskbedömningar samt workshops/rollspel. Utbildningarna har varit i fysisk form men även digitalt för att nå så många som möjligt.

Inom äldreomsorgen har en app för läkemedel införts som ökar både patientsäkerheten samt tryggheten för den äldre som är i behov av medicin.

Socialnämnden har påbörjat ett kommungemensamt projekt, finansierat av Länsstyrelsen,

“integrationsstrategi” för att kartlägga vad de olika förvaltningarna gör för att främja integrationen. Inventeringen har påbörjats under året och kommer att fortsätta under 2020 för att skapa en gemensam riktning och en strukturerad plan för hur mottagande och integrationsarbetet ska göras i kommunen.

Arbetet med att kunna ge mera vård och stöd på hemmaplan har utökats. Effekten av detta är minskad mängd placeringar och att fler får behandling eller stöd i ett tidigare skede.

För samtliga som söker försörjningsstöd finns en utrednings- och uppföljningsmetod som ska innebära att klienten snabbare blir självförsörjande. Metoden innebär samverkan med bland annat försäkringskassa, vårdcentral och psykiatri för att göra en gemensam planering med den som sökt försörjningsstöd. För att se att det blir bra för den som har försörjningsstöd görs uppföljning regelbundet.

Inom individ- och familjeomsorgen har “SIP projektet” startat för att kunna möta de ökade behoven av effektiv samordning i ärenden där det förekommer psykisk ohälsa, hög skolfrånvaro eller våld i nära relation då behovet av intern och extern samordning mellan huvudmän är stort. Målsättningen med projektet är just att säkerställa samordningen mellan kommun och Region samt att minska handläggningstiderna.

Ekonomi

Socialnämndens driftsbudget uppgick till 286 miljoner kronor och utfallet för 2019 blev 294 miljoner kronor, vilket motsvarar en negativ budgetavvikelse på 8,7 miljoner kronor (- 3 %).

Budgetavvikelsen härrör från minskade intäkter från Migrationsverket för återsökningar gällande flyktmottagandet, ökade kostnader för inhyrd personal gällande sjuksköterskor och biståndshandläggare samt hyreskostnader för lägenheter till flyktingar. Kostnaden för att hyra lägenheterna överstiger de statliga etableringsbidrag som flyktingen erhåller för att betala sin hyra.

Nettokostnaderna var föregående år 263 miljoner kronor och har nu ökat till 294 miljoner kronor, en förändring med 12 %. Den största orsaken är lägre intäkter från Migrationsverket för återsökningar av kostnader för flyktingar.

Framtiden

Antalet etableringsflyktingar som kommunen ska ta emot kommande år beräknas vara kvar på samma nivå, men andelen som är kvotflyktingar beräknas öka. Konsekvensen blir längre etableringstid med fler som beräknas behöva stöd från Socialtjänstens olika enheter samt från Regionen. Försörjningsstödet kan komma att påverkas av att etableringsperioden blir längre.

Arbetsförmedlingen har under året omorganiserats och kraftigt minskat i volym, vilket fått konsekvenser för både samverkan och på de informationsinsatser som Arbetsförmedlingen tidigare ansvarade för i gemensamma ärenden där klienten även är aktuell på Socialförvaltningen. Individ- och familjeomsorgen har fått en större informativ roll. Detta kommer med största sannolikhet påverka år 2020, där service och information till kommuninvånarna nu allt mer sker inom Individ- och familjeomsorgens verksamheter istället för i Arbetsförmedlingens regi.

Inom äldreomsorgen ses en förflyttning av behovet av platser till förmån för fler demensplatser. Detta innebär att verksamheterna i äldreomsorgen behöver bli mer flexibla och lättare kunna ställa om sin verksamhet för att kunna möta medborgarnas behov.

Arbetet med nyckelfri hemtjänst fortsätter. Vissa fastighetsägare och några enskilda kunder har

avböjt installation vilket medför att fysiska nycklar används.

Det gemensamma projektet "Heltidsresan" mellan kommunerna och fackförbundet Kommunal för att heltidsarbete ska bli norm behöver formas i kommunen. När det blir allt svårare att rekrytera personal till omsorgen är det av vikt att kunna erbjuda heltidstjänster. Den stora utmaningen för kommunen är den kulturförändring som behövs för att kunna tänka om i sin organisation för att göra detta utan att det blir kostnadsdrivande.

Utredningen inom personlig assistans kan komma att påverka verksamheten. Kommunen påverkas under den tid utredning pågår med att fler omfattas av den personliga assistans som kommunen ansvarar för då de grundläggande behoven inte är tillräckliga för att få ett beslut från försäkringskassan.

Kultur- och fritidsnämnden

Ansvarsområde

Kultur- och fritidsnämnden ansvarar för: biblioteksverksamhet, fritidsgårdar, fritidsfältverksamhet, Stöd till föreningar, allmän kulturverksamhet, idrottsanläggningar/lokaluthyrning, tillsyn och driftansvar för fritids- och idrottsanläggningar: Säby Sporthall, bollplaner, Salems Ishall, Möllebadet, Skogsängshallen, Villa Skönvik, Ersboda 4H-gård, senior datortek.

Viktiga händelser

Under året har renoveringen av Ersboda 4H-gård färdigstälts och invigning skedde den 14 juni.

Projektet Salemsnapshots.se som syftade till att dokumentera Salems utveckling mellan åren 1984-2018 avslutades med en utställning på Villa Skönvik samt i Salems Bibliotek under sommaren.

Kommunen har erhållit extra bidrag från Socialstyrelsen för lovverksamhet och har därmed kunnat utöka antalet aktiviteter under samtliga skollov.

Biblioteket har med hjälp av bidrag från Kulturrådet kunnat utöka arbetat med uppsökande verksamhet mot barn, unga och äldre, med syfte att öka utbudet och tillgängligheten.

Ekonomi

Kultur- och fritidsnämndens driftsbudget uppgick till 16,9 miljoner kronor och utfallet för 2019 blev 15,2 miljoner kronor, vilket motsvarar en budgetavvikelse på 1,7 miljoner kronor (10,1 %).

Budgetavvikelsen beror på att en ny upphandling gjorts avseende driftentreprenad för Säby sim- och sporthall. Den nya upphandlingen innebar att kostnaderna för kommunen minskade.

Nettokostnaderna var föregående år 14,1 miljoner kronor och har nu ökat till 15,2 miljoner kronor, en förändring med 8,2 %.

Framtiden

Arbetet med trygghetsfrågor på fritidsgårdarna och inom fritidsfältverksamheten planeras fortsätta.

Statsbidraget för lovverksamhet utgår efter år 2020, vilket kan påverka kvalitet och utbud då det ska rymmas inom befintlig budgetram.

Förvaltningsberättelsen

Översikt över verksamhetens utveckling

Femårsöversikt

UTFALL	2019	2018	2017	2016	2015
Kommunal skattesats (N00901)	19,67	19,67	19,67	19,67	19,9
Verksamhetens nettokostnader, tkr	944 123	928 562	874 457	837 858	791 945
Finansnetto -/+, tkr	2 586	6 325	1 838	-4 882	-1 706
Årets resultat, tkr	53 116	* 11 315	46 102	20 403	27 616
Årets resultat exklusive VA, extraordinära & jämförelsestörande poster, tkr	12 393	* 10 204	46 208	18 312	16 923
Soliditet inkl. totala pensionsförpliktelser % (N03002)	34,1 %	31,1 %	30,9 %	30,0 %	28,2 %
Investeringar (netto), tkr	159 030	88 919	137 263	69 010	57 273
Självfinansieringsgrad (N03103)	82 %	79 %	70 %	107 %	124 %
Långfristig låneskuld (inkl VA), kr/invånare (N03046)	19 945	17 495	20 552	14 433	13 707
Kassalikviditet (N03105)	128,4 %	106,7 %	151,2 %	109,0 %	108,7 %
Antal anställda (månadsavlönade)	1 084	1 105	1 117	1 127	1 039
Befolkning, antal	16 750	16 786	16 665	16 615	16 426
Befolkningsförändring, antal	-36	121	50	189	286

Nyckeltalsdefinitioner (NOXXXX) är enligt Kolada.

*År 2018 är justerad enligt nya lagen om kommunal bokföring och redovisning

Kommunens skattesats sänktes 0,25 per 100 kronor från och med år 2016 och landade på 19,67 (inklusive en skatteväxling mellan kommunen och landstinget på 0,02). Skattesatsen har därefter varit oförändrad och den är lägre än snittet i Södertörn, som ligger på 19,91 (år 2018 var snittet 18,86).

Alla nyckeltal, förutom investeringsrelaterade, har förstärkts eller varit relativt stabila under de senaste fem åren. Årets resultat blev marginellt bättre än det antagna målet på en procent av skatter och bidrag och utfallet blev 1,3 % (exklusive jämförelsestörande samt extraordinära poster). Årets resultat inklusive exploateringsmark-/fastighetsförsäljningar blev 53,1 miljoner kronor vilket är 14,2 miljoner kronor högre än budget.

Självfinansieringsgraden har ökat marginellt jämfört mot 2018 (ökat till 82 % från 79 %), men uppnår

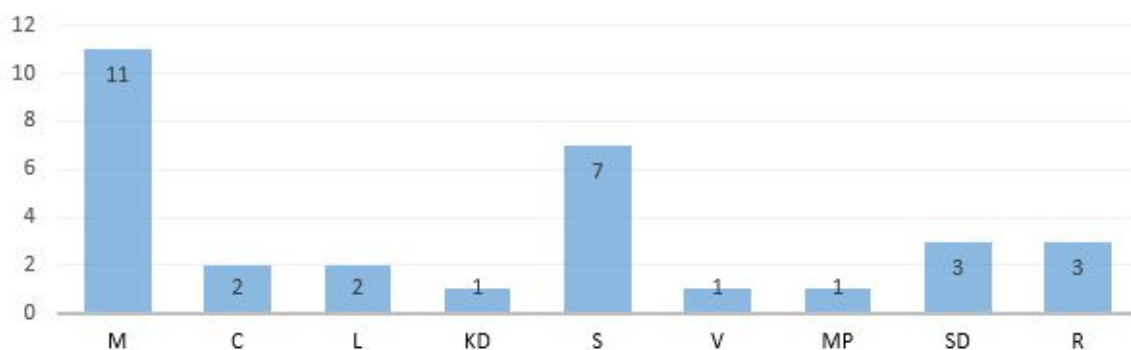
inte ambitionen 100 % självfinansiering med anledning av att kommunen går in i en investerings-expansiv period. Nettoinvesteringarna för år 2019 blev 70 miljoner kronor högre än år 2018 och slutade på 159 miljoner kronor. Kassalikviditeten är tillfredsställande då den ligger över 125 % och kan därmed möta kostnaderna för kortfristiga skulder. Befolkningen har minskat med 36 personer (0,2 %) för år 2019, bedömningen är att det är en tillfällig minskning.

Den sammanfattande bilden av kommunen utifrån ett finansiellt perspektiv, är en kommun med mycket god ekonomi i grunden. Detta avspeglas bland annat i en hög soliditet, goda årsresultat, god kassalikviditet samt en skattesats som är stabil och lägre än snittet på Södertörn (snittet för Södertörn var 19,91 % för år 2019).

Den kommunala organisationen

Kommunen styrs av förtroendevalda politiker i kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och nämnder.

Mandatfördelning efter valet 2018

För varje nämnd finns en tjänstemannaorganisation som är indelad i förvaltningar. Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen arbetar dock åt både kommunstyrelsen och bygg- och miljönämnden. Kommunens högste tjänsteman är kommundirektören.

Kommunen ingår inte i en kommunal koncern; och har inte heller har något koncernföretag, som såväl var för sig som tillsammans, är av väsentlig betydelse för kommunen. Därmed upprättas inte sammanställda räkenskaper. Kommunen är minoritetsägare i följande aktiebolag:

- SYVAB: (16,67 %)
- AB Vårlyjus: (3,1 %)
- SRV Återvinning AB: (2,75 %)

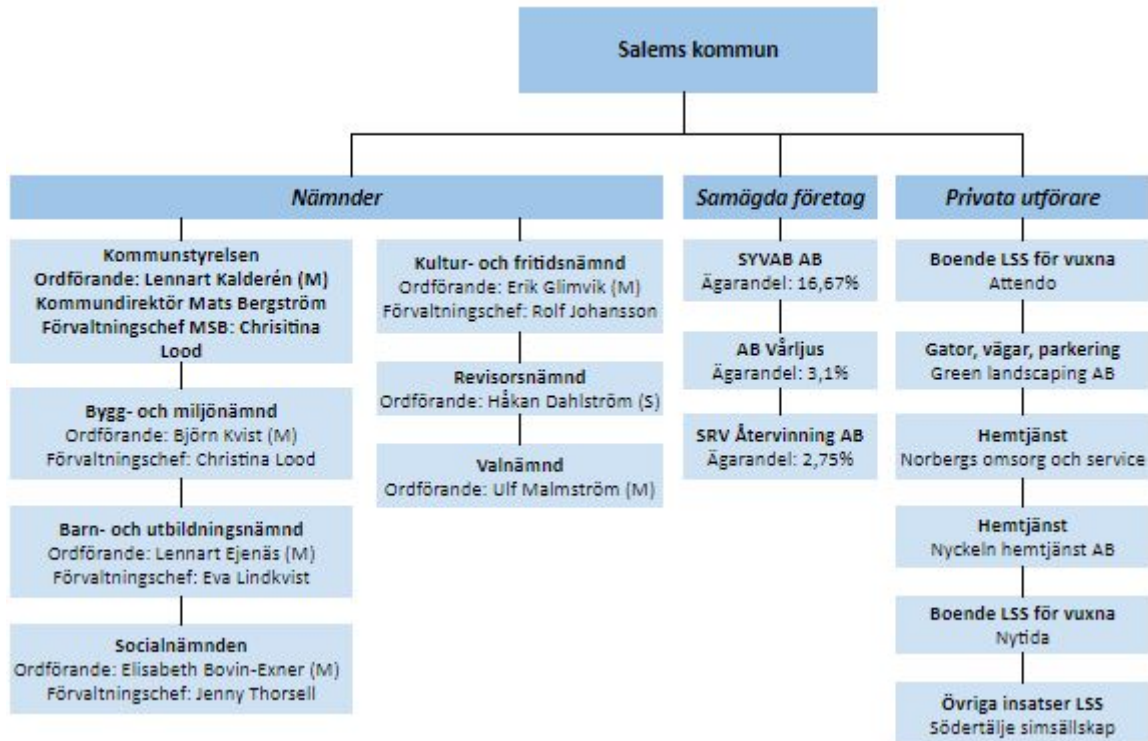
Andra företag med ägarintressen är Kommuninvest i Sverige AB (0,06 %)

Kommunen anlitar följande privata utförare med väsentliga belopp för år 2019:

- Attendo, boende LSS för vuxna 13,9 miljoner kronor
- Green landscaping AB, gator, vägar och parkering 5,6 miljoner kronor
- Norbergs omsorg och service, hemtjänst 4,6 miljoner kronor
- Nyckeln hemtjänst AB, hemtjänst 2,6 miljoner kronor
- Nytida, boende LSS för vuxna 2,2 miljoner kronor
- Södertälje simsällskap, övriga insatser enligt LSS 2,1 miljoner kronor

En fullständig översikt av den kommunala verksamheten visas i organisationsschemat nedan.

Organisationsschema Salems kommun

Redovisade privata utförare avser utförare med väsentliga belopp

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Omvärldsanalys

Sveriges ekonomiska utveckling

Källa: SKR februari 2020

Konjunkturen i Sverige kommer att fortsätta vara försvagad. Den beräknade svenska utvecklingen bygger på bedömningen att det inte kommer att ske någon tydlig ökning för den globala tillväxten i år. SKR bedömer att BNP-tillväxten blir fortsatt svag under 2020. Den inhemska efterfrågan bedöms växa långsamt vilket innebär lägre utsikter för både investeringar och konsumtion.

Tabell 1. Nyckeltal för den svenska ekonomin

Procentuell förändring om inte annat anges; 2022 och 2023 utgör kalkylår

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
BNP*	2,3	1,2	0,9	1,8	2,1	1,7
Sysselsättning, timmar*	1,8	0,0	-0,4	0,3	0,7	0,4
Relativ arbetslöshet, procent	6,3	6,8	7,2	7,3	7,3	7,2
Timlön, Nationalräkenskaperna	2,8	3,6	2,9	3,0	3,2	3,4
Timlön, Konjunkturlönestatistiken	2,5	2,6	2,7	3,0	3,2	3,4
Inflation, KPIF	2,1	1,7	1,6	1,8	1,9	2,0
Inflation, KPI	2,0	1,8	1,8	1,9	2,2	2,4
Offentligfinansiellt sparande, % av BNP	0,8	0,4	-0,2	-0,6	-0,4	-0,4

*Kalenderkorrigerad.

Försvagningen av arbetsmarknadsläget som började redan under 2018 väntas fortsätta även under 2020. En viss dämpning av antalet arbetade timmar och antalet sysselsatta personer bedöms ske 2020. Prognosen hos SKR är att konjunkturen i Sverige mot slutet av 2020 når vad som kan benämnas "mild lågkonjunktur". BNP samt volymen arbetade timmar ligger då något under de jämviktsnivåer som uppskattas utgöra ett balanserat konjunkturläge (då det varken är hög- eller lågkonjunktur). Arbetslösheten antas då överstiga jämviktsarbetslösheten, som uppskattas till cirka sju procent.

För perioden 2022-2023 antas att resursutnyttjandet är balanserat, vilket betyder att sysselsättning och arbetslöshet bestäms utifrån befolkning och arbetsmarknad med "normalkonjunktur". Då kommer antal arbetade timmar att öka.

Kommunsektorns ekonomiska utveckling

Källa: SKR februari 2020

År 2019 stagnerade konjunkturen och därmed upphörde ökningen av arbetade timmar, vilket hade en återhållande effekt på skatteunderlaget. Prognosen för 2020 visar fortsatt inbromsning för skatteunderlaget. Orsaken är framför allt att lönesumman utvecklas svagt till följd av att timlönehöjningarna väntas bli lägre än föregående år och antalet arbetade timmar minskar.

Tabell 2. De senaste skatteunderlagsprognoserna

Procentuell förändring

	2019	2020	2021	2022	2023	2019–2022
SKR feb	3,2	2,4	3,1	3,8	3,8	13,1
SKR dec	3,3	2,6	3,1	3,8	3,8	13,4
ESV nov	2,9	2,5	3,2	3,4	3,2	12,6
Reg sep	3,4	2,6	3,2	3,4		13,2

Regeringens prognos i BP, (Reg sep i tabellen ovan) ligger till grund för de av regeringen fastställda uppräkningsfaktorerna för 2019 och 2020, som styr preliminär utbetalning av kommunal- och regionskatt 2020.

Källa: Ekonomistyrningsverket, Regeringen, SKR.

SKR beräknar att skatteunderlagstillväxten är svagare under 2019 och 2020 jämfört med tidigare prognos. Det beror främst på förväntningarna att lönehöjningarna blir mindre jämfört med förra bedömningen.

Regeringens prognos är något högre än SKR:s beroende på att de räknar med en mer positiv utveckling av sysselsättningen än vad SKR gör och SKR räknar med att lönehöjningarna blir högre.

Befolkning

I länet ökade befolkningen under 2019 med cirka 1,4 %. I Salems kommun har antalet invånare ökat varje år de senaste 25 åren, en trend som bröts under året. 2019 minskade befolkningen med 36 personer, motsvarande 0,2 %. Antalet invånare i Salem uppgick till 16 750 personer vid årsskiftet. Inför kommande år förväntas en befolkningsökning baserad på det planerade bostadsbyggandet. De största skillnaderna i befolkning ses bland barn i yngre åldrar 0-4 år och bland vuxna i åldrarna 20-29 år samt 35-44 år.

Befolkningsutveckling i Salems kommun 2015-2019

	2019	2018	2017	2016	2015
0-4 år	1 044	1 083	1 015	1 058	1 062
5-14 år	2 607	2 595	2 602	2 600	2 561
15-19 år	1 184	1 187	1 206	1 155	1 119
20-29 år	1 674	1 759	1 810	1 836	1 798
30-64 år	7 302	7 250	7 117	7 083	7 054
65-79 år	2 137	2 180	2 233	2 247	2 246
80- w	802	732	682	636	586
Totalt	16 750	16 786	16 665	16 615	16 426
<i>Förändring, antal</i>	<i>-36</i>	<i>121</i>	<i>50</i>	<i>189</i>	<i>286</i>
<i>Förändring, procent</i>	<i>-0,2%</i>	<i>0,7%</i>	<i>0,3%</i>	<i>1,2%</i>	<i>1,8%</i>

Verksamhetsrisker

Identifierad risk	Beskrivning	Organisatorisk enhet	Hantering av risk
Kostnad för hyra av tomma lokaler	När verksamhet exempelvis läggs ned eller byter lokal och avtal för lokalen inte kan sägas upp i samma tid, riskerar verksamheten att få höga kostnader för hyra.	Socialnämnden	Genomgång av nyttjande av lokaler
Svårigheter att rekrytera och behålla personal	Brist på personer som söker till utlysta tjänster, på grund av bra arbetsmarknad och konkurrerande löneutveckling hos kommuner i närområdet. Risk för sjukskrivning hos kvarvarande personal då arbetsbelastningen ökar. Kostnader för inhyrd personal ökar.	Socialnämnden (SN) Kultur- och fritidsnämnden (KoF) Barn- och utbildningsnämnden (BUN)	Kompetensförsörjningsstrategi med insatser för att vara en attraktiv arbetsgivare för att både behålla och nyrekrytera personal. Främja andra värden än lön, såsom att skapa en god arbetsmiljö. Kontinuerligt arbeta med schemaläggning. (SN) Bättre introduktion, samverkan med andra aktörer. (KoF)
Försämrad upplevd trygghet	Förändringar i tryggheten på de institutioner som KoF-nämnden ansvarar för, så att man tvingas stänga verksamheterna	Fritidsgården Biblioteket Idrottsanläggning	Samverkan med skola, socialtjänst, hyresvärdar, säkerhetssamordnare och polis mfl. Väktare anlitas vid behov.
Osäkerhet i befolkningsprognoser kopplat till planerat byggande	Information om ändringar i planer för bostadsbyggande missas ibland och kommer inte med i underlaget för befolkningsprognosen. Detta leder till felaktiga barn- och elevprognoser.	Barn- och utbildningsnämnden	Förbättra kommunikationen kring planerat byggande och undvika kvalitetsbrister i underlaget.
Konkurrens inom det fria skolvälet (främst till närliggande kommuner)	Det fria skolvälet skapar en osäkerhet för några förskolor och skolor huruvida de kommer få full beläggning. Vissa förskolor och skolor är mer sårbara för konkurrens. Platsbrist på vissa skolor ger också effekten att det är svårt att möta vårdnadshavarnas önskemål.	Barn- och utbildningsnämnden	Arbeta för en hög och likvärdig kvalitet i samtliga verksamheter så att de är attraktiva nog att konkurrera ut övriga val av förskola/skola.

Finansiella risker

De av fullmäktige beslutade finanspolicyn och policyn för förvaltning av pensionsmedel innehåller regler i form av riskmandat och limiter för finansverksamheten. Kommunen är exponerad för framför allt följande finansiella risker: ränterisk, finansieringsrisk, kreditrisk samt marknadsrisk i finansiella placeringar.

Ränterisk

Kommunen hanterar ränterisk med hjälp av tak för skuldsättning per invånare, räntebindning vid ökad räntenivå och behovsprövning av investeringar i budgetprocessen.

Per den 31 december 2019 uppgick kommunens totala upplåning hos kreditinstitut till 338,2 miljoner kronor (jämfört med 222,6 miljoner kronor år 2018) och låg inom den av fullmäktige beslutade ramen. Upplåningen ökade till följd av årets genomförda investeringar.

Upplåningen löper både med fast och rörlig ränta. Per balansdagen uppgick den genomsnittliga räntebindningstiden till 0,2 (0,9) år och den genomsnittliga räntan var 0,4 % (1,3 %). En ökad ränta med en procentenhet skulle medföra ökade kostnader på 3,4 miljoner kronor.

Finansierings- och refinansieringsrisk

Utifrån skuldens sammansättning per balansdagen, förföll 103,4 (59,4) miljoner kronor eller 30,6 (26,7) % av kommunens låneskuld inom ett år. Indikativa räntor för framtida lån tyder på marginella förändringar. Ökade investeringsbehov pekar dock på högre räntekostnader i framtiden.

Kredit- och marknadslikviditetsrisk

Kommunen placerade likvida medel i svenska bankinstitut på konton med fria uttag.

Finansiella placeringar skedde inom de kreditlimiter som definieras i policyn för förvaltning av pensionsmedel.

Marknadsrisk i finansiella placeringar

Per balansdagen låg pensionsportföljen inom de marknadsrisklimiter som definieras för respektive tillgångsslag i policyn:

- andelen aktier uppgick till 35 %, per balansdagen fick den uppgå till maximalt 39 % av portföljens värde.
- Svenska aktier uppgick till 29 % av aktieandelen, får uppgå till maximalt 50 % av aktieandelen.

Pensionsförpliktelser och förvaltning av pensionsmedel

Per balansdagen uppgick kommunens pensionsförpliktelser till 377,9 (366,0) miljoner kronor. Ytterligare upplysningar om pensionsförpliktelser finns i avsnitt Utvärdering av resultat och i not 20 till balansräkningen.

För att möta kommande pensionsutbetalningar har kommunen medel i en placeringsportfölj. Per den 2019-12-31 uppgick portföljens marknadsvärde till 92,3 (81,2) miljoner kronor. Återlånade medel (skillnad mellan förpliktelser och förvaltade pensionsmedel) utgjorde 270,2 (269,4) miljoner kronor. Konsolideringsgraden, det vill säga andelen av pensionsförpliktelser som täcks (finansieras) av förvaltade pensionsmedel, förbättrades till 28,5 (26,4) %.

Pensionsportföljens förvaltning följde fullmäktiges placeringspolicy:

- för att minska ytterligare belastningen från kommunens pensionsförpliktelser på resultaträkningen och likviditeten beslutade Kommunstyrelsen (KS §137 dat. 2019-12-02) om nyinsättningar i pensionsportföljen med totalt 50 miljoner kronor under perioden 2019-2021. Av dessa, placerades 3,9 miljoner kronor i portföljen under 2019.
- Pensionsportföljen hade en justerad för inflation avkastning på +3,9 % per år under femårsperioden 2015-2019, vilket innebär en årlig överavkastning om +1,9 % jämfört med placeringspolicyns avkastningskrav på +2,0 %.

Sedan 2018-12-31 gav portföljen en justerad för inflation avkastning på +7,0 %, eller en nominell avkastning på +7,3 (+3,0) miljoner kronor.

Tabellen nedan uppställd i enlighet med RKR:s rekommendation 15 och redogör för kommunens pensionsförpliktelser och dess finansiering, i miljoner kronor:

	2018	2019
Pensionsförpliktelse		
Total pensionsförpliktelse i balansräkningen (A+B)	350,6	362,5
<i>Avsättning inklusive särskild löneskatt (A)</i>	94,9	116,9
<i>Ansvarsförbindelse inklusive särskild löneskatt (B)</i>	255,7	245,6
Pensionsförpliktelse som tryggats i pensionsförsäkring	15,4	15,4
Pensionsförpliktelse som tryggats i pensionsstiftelse	0,0	0,0
Summa pensionsförpliktelser (C)	366,0	377,9
Förvaltade pensionsmedel (marknadsvärde)		
Totalt pensionsförsäkringskapital	15,4	15,4
<i>varav överskottsmedel</i>	0,0	0,0
Totalt kapital pensionsstiftelse	0,0	0,0
Finansiella placeringar avseende pensionsmedel	81,2	92,3
<i>varav nyinsättning under året</i>	0,0	3,9
Summa förvaltade pensionsmedel (D)	96,6	107,7
Finansiering		
Återlånade medel (C-D)	269,4	270,2
Konsolideringsgrad (D/C)	26,4%	28,5%

Under 2013-2015 finansierades en del av förpliktelser inom förmånsbestämd ålderspension via pensionsförsäkringen, totalt 15,4 miljoner kronor.

Händelser av väsentlig betydelse

- Funktionen säkerhetsamordnare har utökats till heltid från årsskiftet 2018/2019
- Upprustning av Ersboda har färdigställts och invigning av 4H-gården skedde i juni
- Arbetet med den nya skolan Fågelsången har fortlöpt
- Renovering av Toredalsgårdens förskolas kök har genomförts under året
- Ett nytt avtal har tecknats för drift av Säby sim- och sporthall

Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten

Kommunens vision fastställs av kommunfullmäktige och utifrån denna beslutar de även om de övergripande målen. Fullmäktiges mål är grupperade inom fem perspektiv: medborgare, miljö, utveckling och lärande, medarbetare samt ekonomi. Målen ska vara långsiktiga, strategiska och gälla för minst en mandatperiod och ska kunna aktualiseras och förändras oftare vid behov. Fullmäktige anger i sitt beslut om övergripande mål och uppföljning vilka övergripande mål som ska brytas ned av samtliga nämnder respektive vilka som ska brytas ned av specifik nämnd/-er.

Kommunen arbetar med effektmål, som anger vad verksamheterna ska leda till och kan betraktas som ett önskvärt läge. Dessa mål är nedbrutna till indikatorer för att vara möjliga att följa upp. De beslutade indikatorerna vägs samman till ett index som representerar den samlade måloppfyllelsen för respektive mål.

Nämndernas mål är en nedbrytning av kommunfullmäktiges övergripande mål och omfattar målsättningar utifrån nämndens verksamhetsområde. Nämnderna ska förutom att svara upp på de direkt utpekade målområden från fullmäktige även beakta möjligheten att bidra inom sitt verksamhetsområde kopplat till de övergripande målen. Nämndernas mål är styrande för respektive förvaltning när de planerar sitt verksamhetsår och nämndsmålen bryts ned till respektive enhet till enhetsmål och aktiviteter.

För att få god kontroll mot de övergripande målen följs dessa upp tre gånger per år i samband delårs- och årsboksluten. Återrapportering till fullmäktige görs för de övergripande målen vid alla uppföljningstillfällen medan samtliga nämndsmål följs upp vid årsbokslutet.

God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

Utvärdering av resultat och ekonomisk ställning

En grundläggande förutsättning för god ekonomisk hushållning är att kommunens nämnder klarar av att bedriva verksamhet inom givna budgetramar. Av redovisningen framgår att budgetavvikelsen för verksamheternas resultat (nämnder och verksamhetsrelaterade kostnader hos finansförvaltningen) är negativ med -13,9 miljoner kronor. De nämnder/förvaltningar som avviker mest är finansförvaltningen (-10,3 miljoner kronor), socialnämnden (-8,7 miljoner kronor) och miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen (-2,7 miljoner kronor). Största positiva avvikelsen återfinns hos barn- och utbildningsnämnden (6,9 miljoner kronor).

Tkr	Bokslut 2019	Avvikelse mot budget	Justerat bokslut 2018
Kommunstyrelsens förvaltning	-61 464	-847	-57 695
Miljö- o samhällsbyggnadsförvaltning	-69 323	-2 737	-71 835
Bygg- och miljönämnd	-3 148	7	-2 209
Kultur- och fritidsnämnd	-15 239	1 710	-14 080
Barn- och utbildningsnämnd	-462 279	6 879	-456 739
Socialnämnd	-294 378	-8 680	-262 986
Revisorsnämnd	-659	-1	-608
Överförmyndarnämnd	-1 775	8	-882
Finans, verksamhetsrelaterad	-22 116	-10 318	-18 919
Summa verksamheter	-930 382	-13 980	-885 953
VA	2 641	1 676	1 267
Markförsäljning	29 498	1 391	-91
Finans, ej verksamhetsrelaterad	951 359	25 114	896 092
därav: Nedskrivningar	-25 200	-25 200	0
Extraordinära poster	36 425	36 425	0
Salems kommun	53 116	14 201	11 315
Budget	38 915		

Kommunstyrelsens förvaltning har en negativ avvikelse mot budget på -0,8 miljoner kronor, vilket är 1,4 % av förvaltningens budget. Jämfört med föregående år har nettokostnaderna ökat med 6,5 %.

Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen har en negativ avvikelse om -2,7 miljoner kronor mot årets budget. Avvikelsen återfinns inom kostnaderna för utemiljö där kostnader för sandsopning, slyröjning, utryckningar för halkbekämpning, underhåll för gatubelysning samt kostnader för inhyrd personal. Jämfört mot föregående år har nettokostnaderna minskat med 2,5 miljoner kronor och avser främst högre planavgifter till följd av fler detaljplaner och lägre konsultkostnader.

Bygg- och miljönämnden har ett marginellt överskott mot budget med 0,2 %.

Kultur- och fritidsnämnden har redovisat en positiv budgetavvikelse med 1,7 miljoner kronor. Avvikelsen beror på att en ny upphandling gjorts av driften för kommunens simhall, vilket har minskat kostnaderna motsvarande 1,7 miljoner kronor.

Barn- och utbildningsnämnden har en positiv budgetavvikelse om 6,9 miljoner kronor. Avvikelsen beror på att volymerna för förskola och grundskola har varit lägre än vad nämnden fått resurser för. Jämfört med föregående år har nettokostnaderna ökat med 5,5 miljoner kronor (1,2 %).

För förskolorna som drivs i kommunal regi blev årets resultat ett överskott om 22 tkr. Det beror på ökat antal barn i förskolorna samt vakanser. Inom grundskolorna i kommunal regi har årets resultat varit -266 tkr. Det är främst Säbyskolan som redovisar negativt resultat med anledning av att antalet elever minskat jämfört med hur många som förväntades gå. Rönninge gymnasium visar ett resultat på -145 tkr jämfört med föregående år, där resultatet var -316 tkr. Antalet elever har minskat och verksamheten har varit återhållsamma med rekryteringar för att få balans i ekonomin.

Socialnämnden redovisar en negativ avvikelse om -8,7 miljoner kronor. Avvikelsen beror på att hemtjänsten i egen regi inte har klarat av att ha balans mellan de intäkter de får för de timmar de utför och kostnaderna de har för att utföra timmarna (-1,2 miljoner kronor). Därutöver har äldreomsorgens egen regi haft ökade kostnader för hyra avseende ett boende på 0,8 miljoner kronor som inte hanterades i budgetprocessen. Svårigheter att rekrytera biståndshandläggare och

sjuksköterskor har gjort att inhyrda konsulter har anlåtats till höga kostnader och avvikelser mot budgeten har varit -2,3 miljoner kronor.

Socialnämnden har ökat sina nettokostnader jämfört med föregående år med 31,2 miljoner kronor, vilket är en ökning med 12 %. Den största orsaken är lägre intäkter från Migrationsverket för återsökningar av kostnader för flyktingar. Ökade kostnader för köp av externa platser kan ses inom funktionshinderområdet både avseende LSS-boende och boende enligt Socialtjänstlagen.

Revisionsnämnden och överförmyndarnämnden redovisar marginella avvikelser mot årets budget och verksamheten har bedrivits enligt den plan som funnits.

Finansförvaltningen har kostnader som hör till nämndernas verksamhet och dessa avviker med -10,3 miljoner kronor mot årets budget. Avvikelsen beror till stor del på högre kostnader för avsättningar för pensioner då allt fler inom kommunen berörs av en avsättning då lönenivåerna ökar.

Inom finansförvaltningen återfinns även delar som hör till de delar som ej är verksamhetsrelaterade som uppvisar en positiv avvikelse mot budget med 25,1 miljoner kronor. Detta avser kostnader för nedskrivning av fastighet med 25,2 miljoner kronor, nettovinster för finansiella placeringar avseende pensionsmedel avviker med 7,7 miljoner kronor och beror på effekterna av den nya lagen om kommunal bokföring och redovisning då pensionsportföljen ska värderas till verkligt värde. Årets avkastning på de placerade tillgångarna har varit god. Räntekostnaderna för kommunens lån har blivit lägre än årets budget med två miljoner kronor beroende på att kommunen har fått en förmånlig ränta samt att lånebehovet varit lägre än förväntat.

Investeringar och dess finansiering

Kommunens nettoinvesteringar i uppgick till 159 miljoner kronor (88,9). I snitt har kommunen nettoinvesterat 102,3 miljoner kronor per år de senaste fem åren. År 2019 betraktas som ett år med ett högt investeringsutfall. Kommunen har planerat för fortsatt stora investeringsvolymerna de närmaste tre åren.

Investeringar och långfristig skuld					
	2019	2018	2017	2016	2015
Nettoinvesteringar (mnkr)	159	88,9	137,3	69	57,3
-Förändring (%)	78,9%	-35,3%	99,0%	20,4%	
Långfristig skuld (mnkr)	334	293,7	342,5	239,8	225,1
-Förändring (%)	14%	-14%	43%	7%	
Självfinansieringsgrad	82,0%	79,0%	70,0%	107,0%	124,0%

Den långfristiga skulden uppgick till 334 miljoner kronor, en nettoökning med 48 % mot år 2015. I snitt har skulden ökat med 12,5 % de senaste fem åren. Det är den höga investeringsnivån som har gjort att skulderna ökat så pass mycket under femårsperioden.

Självfinansieringsgraden var 82 % för året och snittet för senaste tre åren är 92,4 %.

Trenden pekar på en svagare självfinansieringsgrad under de kommande åren eftersom kommunen går in i en investeringsintensiv period. För år 2019 budgeterades 303 miljoner kronor (netto) i investeringar, utfallet blev 159 miljoner kronor, vilket motsvarar en genomförandegrad på 52,5 %. Budgeten underskreds med 144 miljoner kronor.

Investeringar, tkr	Utfall 2019	Budget 2019	Avvikelse 2019	Utfall 2018
1 - Kommunstyrelsen	-1 682	-7 101	5 419	-3 834
2 - Miljö och samhällsbyggnad, expl	-61 554	-99 683	38 129	-22 570
2 - Miljö och samhällsbyggnad, inve	-69 868	-188 927	119 059	-59 517
3 - Bygg och miljö				0
4 - Kultur och Fritid	-269	-270	1	-155
6 - Barn och Utbildning	-1 521	-1 670	149	-2 217
7 - Socialt stöd och omsorg	-3 144	-5 445	2 301	-869
8 - Finans, exploateringar	-14 993		-14 993	-37
8 - Finans, investeringar	-6 001		-6 001	281
Summa Ansvarsstruktur	-159 030	-303 096	144 066	-88 919

Investeringarna på samtliga nämnder/förvaltningar förutom hos miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen är främst inventarier.

Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen har ökat investeringstakten jämfört med föregående år både avseende exploateringarna, men även för vanliga investeringar. Största avvikelsen avser den nya skolan Fågelsången (+71,8 miljoner kronor) som beror på försenad byggstart till följd av att upphandlingen överklagats. Några av de största investeringsprojekten under året har varit Fågelsångens skola (26 miljoner kronor), Toredalsgårdens kök (4,5 miljoner kronor) och Ersboda 4H-gård (4,5 miljoner kronor).

Totalt har 72 investeringsprojekt pågått under året. Flertalet löper under flera år.

De tre största exploateringsprojekt som pågått under året är Karlskronaviken (30,4 miljoner kronor), Solliden (27,7 miljoner kronor) och Rönninge centrum (11,3 miljoner kronor)

Soliditet

Kommunens soliditet uppgår till 34,1 % vilket är en ökning med tre procentenheter jämfört mot föregående år. Indikatorvärde under kommunstyrelsens målluppfyllelse för soliditet var 25,1%. Under de senaste fem åren har soliditeten ökat med i snitt drygt 1 % varje år. Stockholms läns, senast kända, soliditet ligger på 24,1 % (år 2018).

Ökningen av soliditeten för 2019 beror bland annat på markförsäljningar och en nettovinst (36 miljoner kronor) på en fastighetsaffär. Resultat har också blivit lite högre än målet på 1 % (exklusive jämförelsestörande och extraordinära poster). Soliditeten kan komma att tillfälligt försvagas under de närmaste åren med anledning av stora investeringsvolymerna.

Pensionsskuldens utveckling

I bokslut 2019 uppgår den totala pensionsskuden i kommunen till 377,9 miljoner kronor (inklusive ansvarsförpliktelser och den del som är tryggad av pensionsförsäkringar), vilket är en ökning med 3,3% jämfört med 2018. Pensionsskuden förväntas fortsätta öka enligt aktuell prognos men ökningstakten ser inte lika kraftigt ut.

Total pensionsskuld					
	2019	2018	2017	2016	2015
Pensionsförpliktelser, avsättning inkl. särskild löneskatt	116,9	94,9	77	58,9	51,6
Pensionsförpliktelser, ansvarsförbindelse inkl. särskild löneskatt	245,6	255,7	266,5	279	293,9
Pensionsförpliktelser som tryggats i pensionsförsäkring	15,4	15,4	15,4	15,4	15,4
Total pensionsskuld (mnkr)	377,9	366	358,9	353,3	360,9
-Förändring (%)	3,3%	2,0%	1,6%	-2,1%	-3,9%

Känslighetsanalys

Störst effekt på kommunens intäkter har en förändring med en procent av skatteintäkterna. Därefter följer generella statsbidrag samt de löpande avgifterna. På kostnadssidan är det personalkostnaderna och kostnaderna för inköp av varor och tjänster som har störst effekt om de förändras med 1 %. Förändras räntenivån för upplåning har det också en mycket stor effekt på kostnaderna.

Nedanstående tabell visar en bild av de olika variabler som finns i känslighetsanalysen:

Effekt på kommunens intäkter	Förändring	Effekt +/- mnkr
Skatteintäkter	1%	43,9
Generella statsbidrag och utjämnning	1%	1,7
Löpande avgifter/hyror etc.	1%	1
100 kommuninvånare		5,7
Effekt på kommunens kostnader	Förändring	Effekt +/- mnkr
Personal kostnader, exkl pensionskostnader	1%	5,7
Inköp av varor och tjänster	1%	4,2
Räntekostnader	1%	3,3
10 heltidstjänster		5,5

Slutsatser avseende resultat och ekonomisk ställning

Utifrån vad som beskrivits i analyserna av årets resultat och den ekonomiska ställningen har Salems kommun en god ekonomisk hushållning. Kommunen har haft en god utveckling under flera år, vilket bidrar till att kommunen har en god grund inför kommande års utmaningar med förväntade lägre generella skatteintäkter i jämförelse med hur nettokostnaderna utvecklas.

Kommunens påbörjade arbete med att jämföra standardkostnaderna med relevanta kommuner är ett led i att kunna se om det finns områden som ska få ytterligare analyser om hur resurserna används och ifall de skulle kunna användas mer effektivt.

Måluppfyllelsen avseende de mål som påverkar god ekonomisk hållning har samtliga uppfyllts. En utförligare uppföljning av målen redovisas under avsnittet för målredovisning på sidan 9-11.

Mål 6 Lärande miljö. Salems kommun har en målsättning att erbjuda en lärande miljö i förskolor och skolor som ger barn och elever goda förutsättningar för att förvärva kunskaper och ta ansvar för sin framtida utveckling. Ett mål som bedöms uppnått för år 2019. Eleverna i Salems grundskolor presterar goda kunskapsresultat i både de äldre och de yngre åldrarna, ett resultat som ligger över Stockholms läns kommunala skolor förutom i årskurs 6 där ett minskat resultat syns. Elevernas upplevelse av sitt eget ansvar och inflytande ligger även det på en positiv nivå. Ett resultat som har visats att det vanligen minskas med stigande ålder, vilket också är fallet för oss.

Mål 7 Attraktiv arbetsgivare. Salems kommun har målet att vara en attraktiv arbetsgivare och har uppnått målet. Antalet avgångna tillsvidareanställda har ökat något från föregående år, men antalet ansökningar per tjänst har ökat och sjukfrånvaron har minskat.

Mål 8 Konkurrenskraftig skattesats. Kommunens skattesats bedöms mot genomsnittet på Södertörn, och Salems skattesats är lägre än snittet på Södertörn, vilket gör att målet är uppfyllt.

Mål 9 Stabil ekonomi. Kommunen mäter att de långfristiga skulderna per invånare är lägre än riktmärket för Stockholms län. Salems utfall var 16 918 kronor per invånare och Stockholms läns snitt var 22 529 kronor i långfristiga skulder per invånare för år 2019. Salems skuld har minskat jämfört med år 2018, vilket tyder på att självfinansieringsgraden blivit marginellt bättre trots en ökande investeringstakt.

I Stabil ekonomi mäts även hur stort resultatet är i förhållande till kommunens skatter och bidrag. Målet ligger på 1 % och utfallet blev 1,3 %.

Bedömningen är att kommunen utifrån målen för god ekonomisk hushållning har en ekonomi som är långsiktigt stabil. Under ett antal år har soliditeten årligen förbättrats och resultatnivåerna har varit goda. Självfinansieringsgraden har blivit något lägre de sista tre åren, eftersom kommunen är inne i en period av många investeringar. Planeringen är att självfinansieringsgraden långsamt ska återställas för att kommande generationer inte ska påverkas. Verksamhetsmålen för lärande miljö uppvisar att kunskapsresultaten blir allt bättre i skolorna och även målen för attraktiv arbetsgivare visar på förbättrad trend för bland annat fler antal sökande per tjänst och lägre sjukfrånvaro än snittet för Stockholms län.

Balanskravsresultat

Balanskravet är kommunallagens regelverk för krav på ekonomisk balans mellan intäkter och kostnader. Om kostnaderna är större än intäkterna ett enskilt räkenskapsår uppstår ett underskott som ska återställas inom de tre påföljande åren. Balanskravet avser kommunens nämnds- och förvaltningsorganisation.

Kommunen har sedan införandet år 2000, uppfyllt balanskravet, och det finns således inte något underskott att återställa. Kommunens resultatutjämningsreserv uppgår till 59,8 miljoner kronor (se BR not 16.1).

Årets balanskravsresultat är positivt och uppgår till 46,5 miljoner kronor (19,6), vilket därmed lever upp till lagens krav. Jämfört mot tidigare år är balanskravsresultat mycket högre.

Vid avstämning av balanskravet i enlighet med LKBR (se tabellen nedan) görs följande slutsatser:

- Det finns inte något historiskt underskott att återställa.
- Resultatet innehåller orealiserade vinster i värdepapper på 6,6 miljoner kronor som har räknats bort.
- 36,4 miljoner kronor i netto avser realisationsvinster. Realisationsvinsten uppstod vid försäljning av fastighet (äldreomsorgsfastighet, Parken). I hyresavtalet fanns en möjlighet (option) att köpa fastigheten vid ett senare tillfälle, och detta gjorde kommunen. Kommunen var tidigare hyresgäst och efter köp/försäljning hyr kommunen fortsättningsvis fastigheten till samma hyra som tidigare.
- Resultatet innehåller realisationsvinster, netto, på exploateringsverksamheten om 29,5 miljoner kronor.
- Ingen reservering till resultatutjämningsreserven har gjorts då nuvarande nivå på resultatutjämningsreserven anses vara tillräcklig.

Balanskravsutredning för prognostiserat resultat i årsbokslut 2019 (mnkr)

Balanskravsutredning	2019	2018	2017
Årets resultat enligt resultaträkningen	53,1	19,9	46,1
- Samtliga realisationsvinster	0,0	-0,4	-0,4
+ Realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	0,0	0,0	0,0
+ Realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	0,0	0,0	0,0
-/+ Orealiserade vinster och förluster i värdepapper	-6,6	0,0	0,0
-/+ Återföring av orealiserade vinster och förluster i värdepapper	0,0	0,0	0,0
= Årets resultat efter balanskravsjusteringar	46,5	19,6	45,7
- Reservering av medel till resultatutjämningsreserv	0,0	0,0	0,0
+ Användning av medel från resultatutjämningsreserv	0,0	0,0	0,0
= Årets balanskravsresultat	46,5	19,6	45,7

Väsentliga personalförhållanden

Ett av kommunens övergripande mål är att vara en attraktiv arbetsgivare. Syftet är att kunna behålla, attrahera och rekrytera personal med rätt kompetens och förståelse för uppdraget så att kommunen kan leverera service och tjänster av hög kvalitet till kommunens medborgare.

För att vara en attraktiv arbetsgivare är det viktigt att våra medarbetare först och främst upplever att vi är det. Detta mäter vi bl.a. genom nyckeltal för personalomsättning men även genom medarbetarenkäten. Personalomsättningen har ökat något men inte anmärkningsvärt. 2019 års medarbetarenkät visar på en fortsatt hög grad av engagemang och trivsel på arbetet.

Det totala antalet anställda har minskat något mellan 2018 och 2019 främst med anledning av effektiviseringar inom socialförvaltningen, där bland annat de kommunala HVB-hemmen har avvecklats helt under 2019.

	2019	2018	2017	2016
Antal månadsavlönade	1 084	1 105	1 117	1 127
Andel tillsvidareanställda	90,1%	87,1 %	85,2 %	86,2 %
Andel kvinnor	78,0%	79,1 %	78,7 %	78,5 %
Medelålder	45,1 år	45,2 år	44,9 år	44,9 år
Korttidssjukfrånvaro 1-14 dgr	3,03%	2,69 %	2,75 %	2,93 %
Total sjukfrånvaro enl obl redovisning	6,1%	6,4 %	7,5 %	7,2 %
Andel långtidssjukfrånvaro (längre än 60 dagar) av den totala sjukfrånvaron	38,8%	45,4 %	49,1 %	51,4 %

Andelen heltidsarbetande har ökat något från 2018 till 2019 både bland kvinnor och män. 2019 arbetade 71,8 % av kvinnorna heltid och av männen 85,1 % jämfört med 2018 då 69,5 % av kvinnorna arbetade heltid och 84,7 % av männen.

Deltidsarbete förekommer huvudsakligen inom socialförvaltningen, främst inom äldreomsorgen. Trots ett pågående projektarbete för "heltid som norm" initierat av fackförbunden SKR och Kommunal, så har det visat sig svårt att öka antalet heltidsarbetande utifrån normen om heltid. Orsaker till det kan vara de heltidsscheman som kan skapas kan upplevas som mindre attraktiva på grund av tätare helgtjänstgöring, fler kvälls- och nattpass samt att man kan behöva arbeta på flera arbetsplatser inom kommunen.

Den totala personalomsättningen för Salems kommun 2019 uppgick till 14,1 % vilket är en ökning från föregående år då personalomsättningen låg på 11,7 %. Den största ökningen återfinns främst inom socialförvaltningen till följd av de effektiviseringar som genomförts. En förvaltning som har minskat sin personalomsättning markant är kultur- och fritidsförvaltningen som minskat från 50,5 % till 22,2 %.

Förväntad utveckling

Kommunen påverkas av att befolkningen under 2019 minskade jämfört med år 2018. Ekonomin påverkas både under år 2020 och år 2021 med lägre skatteintäkter som följd.

	2019	2020	2021	2022
Prognos folkmängd vid tillfället för budget 2020	16 932	17 130	17 330	17 359
Prognos folkmängd vid tillfället för ramar 2021	16 750	16 869	17 162	17 191
Differens	-182	-261	-168	-168

Effekten av att folkmängden minskat mellan den prognos som användes för budgeten 2020 och den som används för ramarna till år 2021 innebär att volymerna för verksamheterna för år 2021 kommer att bli lägre än de som meddelats i budgeten för år 2020-2022. Det som ses är att det är främst barn i förskoleåldern samt vuxna upp till 40-årsåldern som minskar mest. Effekten blir att kommunen behöver se över behoven av förskole- och skolplatser till följd av att befolkningsprognosen förändrats.

För att klara framtida ekonomiska utmaningar antog kommunfullmäktige, i samband med budget 2020 och plan 2021–2022 ett beslut om ett effektiviseringsarbete. För år 2020 har det i budgeten lagts in ett effektiviseringskrav på 1,3 % för samtliga nämnder förutom för kultur- och fritidsnämnden och bygg- och miljönämnden. Från och med år 2021 finns ytterligare utlagda effektiviseringar för att uppnå målet om ett resultat på 0,5 % av skatter och bidrag.

Under våren 2019 arbetade kommunen fram och beslutade ett planeringsunderlag för investeringar åren 2020-2022. I beredningen har särskilt beaktats kommande investeringsbehov avseende verksamhetslokaler, bland annat för förskola och skola. Behoven är beräknade med hjälp av befolkningsprognos och inriktningsbeslut för kommande översiktsplan. Investeringarna uppgår till betydande belopp och ställer krav på prioritering för att inte kraftigt överstiga det mål på låneskuld per invånare, som kommunen har som vägledning vid beslut om investeringsnivå.

Ekonomiska sammanställningar

Resultaträkning

Tkr	Not	Bokslut 2019	Bokslut 2018	Justering bokslut 2018	*Justerat bokslut 2018	**Budget 2019	Avvikelse mot budget	Avvikelse mot fg år
Verksamhetens intäkter	1, 8a	290 256	278 261	-597	277 664	280 408	9 849	12 592
Verksamhetens kostnader	2, 8a	-1 182 985	-1 157 293	0	-1 157 293	-1 161 545	-21 440	-25 692
Verksamhetens nettokostnader exkl. avskrivningar		-892 729	-879 031	-597	-879 628	-881 137	-11 591	-13 100
Avskrivningar	3	-76 595	-49 531	0	-49 531	-55 419	-21 176	-27 064
Verksamhetens nettokostnader (A)		-969 323	-928 562	-597	-929 159	-936 556	-32 767	-40 164
Skatteintäkter	4	828 237	796 929	0	796 929	826 541	1 696	31 308
Generella statsbidrag och utjämning	5	155 191	145 251	0	145 251	155 757	-566	9 940
Skatteintäkter och bidrag (B)		983 428	942 180	0	942 180	982 298	1 130	41 248
Verksamhetens resultat (A+B)		14 105	13 619	-597	13 021	45 742	-31 636	1 084
Finansiella intäkter	6	7 625	11 655	-8 031	3 624	128	7 497	4 001
Finansiella kostnader	7	-5 039	-5 330	0	-5 330	-6 955	1 916	291
Finansnetto (C)		2 586	6 325	-8 031	-1 706	-6 827	9 413	4 292
Resultat efter finansiella poster (A+B+C)		16 691	19 944	-8 628	11 315	38 915	-22 224	5 376
Extraordinära poster (D)	8b	36 425	0	0	0	0	36 425	36 425
Årets resultat (A+B+C+D)		53 116	19 944	-8 628	11 315	38 915	14 201	41 801

* Jämförelsetalen är justerade i enlighet med lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning 5 kap. 6 § andra stycket.

** Inklusive beslutade överföringar (KF § 10 dt 2019-04-25) från 2018 till budget 2019. Avser barn- och utbildningsnämnd (enheternas underskott) 679 tkr och kultur- och fritidsnämnd (överskott i projektpeng) 713 tkr.

Årets resultat exklusive VA-verksamhet (E)	53 116	18 742	-8 628	10 114	37 950	15 166	43 003
Årets resultat exklusive VA-verksamhet och jämförelsestörande poster (E - not 8a)	48 818	18 833	-8 628	10 204	9 843	38 975	38 614
Årets resultat exklusive VA-verksamhet, jämförelsestörande och extraordinära poster (E - not 8a - D)	12 393	18 833	-8 628	10 204	9 843	2 550	2 189
Andel av skatter & generella statsbidrag, % ***	1,3%	2,0%	-0,9%	1,1%	1,0%		

*** Används som indikator i mål 9, se avsnitt Utvärdering av god ekonomisk hushållning i förvaltningsberättelsen.

Balansräkning

Tkr	Not	Bokslut 2019	Bokslut 2018	Justering bokslut till ingående balans	Ingående balans 2019	Förändring 2019
TILLGÅNGAR						
Anläggningstillgångar						
Immateriella anläggningstillgångar	9.1	4 921	6 296	0	6 296	-1 374
Materiella anläggningstillgångar						
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	9.2	881 479	843 056	0	843 056	38 423
Maskiner och inventarier	9.3	53 693	51 576	0	51 576	2 117
Övriga materiella anläggningstillgångar	9.4	116 536	71 728	0	71 728	44 807
Summa materiella anläggningstillgångar		1 051 708	966 360	0	966 360	85 347
Finansiella anläggningstillgångar	10	31 271	32 735	-1 506	31 229	43
Summa anläggningstillgångar		1 087 901	1 005 391	-1 506	1 003 885	84 016
Omsättningstillgångar						
Förråd, exploateringsverksamhet m.m.	11	34 501	34 266	0	34 266	235
Fordringar	12	76 546	82 561	0	82 561	-6 015
Kortfristiga placeringar	13	92 320	78 241	2 938	81 179	11 141
Kassa och bank	14	190 318	130 269	0	130 269	60 048
Summa omsättningstillgångar		393 685	325 338	2 938	328 276	65 409
Summa tillgångar		1 481 585	1 330 729	1 431	1 332 161	149 425
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER						
Eget kapital						
Årets resultat (vinst)	15	-53 116	-19 944	8 628	-11 315	-41 801
Resultatutjämningsreserv	16.1	-59 800	-59 800	0	-59 800	0
Övrigt eget kapital	16.2	-637 869	-589 547	-37 007	-626 554	-11 315
Summa eget kapital		-750 785	-669 290	-28 378	-697 669	-53 116
Avsättningar						
Avsättningar för pensioner och liknande	17	-116 890	-94 903	0	-94 903	-21 987
Summa avsättningar		-116 890	-94 903	0	-94 903	-21 987
Skulder						
Långfristiga skulder	18	-334 071	-293 678	25 441	-268 237	-65 834
Kortfristiga skulder	19	-279 840	-272 859	1 506	-271 353	-8 487
Summa skulder		-613 910	-566 536	26 947	-539 590	-74 321
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		-1 481 585	-1 330 729	-1 432	-1 332 161	-149 424
PANTER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER						
Panter och därmed jämförliga säkerheter		0	0	0	0	0
Ansvarsförbindelser						
Pensionsförpliktelser	20	-245 583	-255 690	0	-255 690	10 107
Övriga ansvarsförbindelser	21	-360 342	-321 293	0	-321 293	-39 049
Summa panter och ansvarsförbindelser		-605 925	-576 983	0	-576 983	-28 942

Driftredovisning

Tkr	Bokslut 2019	Justerat bokslut 2018*	Budget 2019**	Avvikelse mot budget	Avvikelse mot fg år
KOMMUNSTYRELSE					
Intäkter	4 284	7 596	8 181	-3 897	-3 312
Kostnader	-65 748	-65 290	-68 798	3 050	-458
Nettokostnader	-61 464	-57 695	-60 617	-847	-3 770
MILJÖ- OCH SAMHÄLLSBYGG.FÖRVALTNING					
Intäkter	40 129	36 880	41 880	-1 751	3 249
Kostnader	-109 452	-108 715	-108 467	-985	-737
Nettokostnader	-69 323	-71 835	-66 587	-2 737	2 512
TOMTFÖRSÄLNING					
Intäkter	30 535	0	29 207	1 328	30 535
Kostnader	-1 037	-91	-1 100	63	-946
Nettokostnader	29 498	-91	28 107	1 391	29 589
VA-VERKSAMHET					
Intäkter	26 762	24 342	26 685	77	2 420
Kostnader	-24 121	-23 075	-25 720	1 599	-1 046
Nettokostnader	2 641	1 267	965	1 676	1 374
BYGG- OCH MILJÖNÄMND					
Intäkter	3 697	3 786	3 498	199	-89
Kostnader	-6 845	-5 994	-6 653	-192	-851
Nettokostnader	-3 148	-2 209	-3 155	7	-940
KULTUR- OCH FRITIDSNÄMND					
Intäkter	1 846	2 125	665	1 181	-279
Kostnader	-17 085	-16 205	-17 614	529	-880
Nettokostnader	-15 239	-14 080	-16 949	1 710	-1 159
BARN- OCH UTBILDNINGSNÄMND					
Intäkter	398 434	389 550	390 323	8 111	8 884
Kostnader	-860 713	-846 289	-859 481	-1 233	-14 425
Nettokostnader	-462 279	-456 739	-469 158	6 879	-5 540
SOCIALNÄMND					
Intäkter	134 791	156 189	122 844	11 947	-21 398
Kostnader	-429 169	-419 175	-408 541	-20 628	-9 994
Nettokostnader	-294 378	-262 986	-285 697	-8 680	-31 392
REVISORSNÄMND					
Kostnader	-659	-608	-658	-1	-51
Nettokostnader	-659	-608	-658	-1	-51
ÖVERFÖRMYNDARNÄMND					
Intäkter	110	366	150	-40	-256
Kostnader	-1 885	-1 248	-1 933	48	-637
Nettokostnader	-1 775	-882	-1 783	8	-893
FINANS					
Intäkter	1 178 028	970 775	1 006 731	171 296	207 253
Kostnader	-248 785	-93 602	-92 285	-156 501	-155 183
Nettokostnader	929 242	877 173	914 447	14 796	52 070
ÅRETS RESULTAT (summa av ovanstående)	53 116	11 315	38 915	14 201	41 801
JUSTERINGSPOSTER ***					
Intäkter	1 528 361	1 313 943	1 349 756	178 605	214 418
Kostnader	-582 516	-423 001	-429 703	-152 813	-159 516
Nettokostnader	945 845	890 943	920 053	25 792	54 902
VERKSAMHETENS INTÄKTER	290 256	277 664	280 408	9 849	12 592
VERKSAMHETENS KOSTNADER	-1 182 985	-1 157 293	-1 161 545	-21 440	-25 692
VERKSAMHETENS NETTOKOSTNADER (exkl. avskrivningar)	-892 729	-879 628	-881 137	-11 591	-13 100

* Jämförelsetalen (bokslut 2018) är justerade i enlighet med lag om kommunal bokföring och redovisning 5 kap. 6 § andra stycket.

** Inkl. beslutade överföringar från 2018 till budget 2019: BoU (enheternas underskott) 679 tkr och KoF:s överskott (projekt pengar) -713 tkr.

*** Justeringsposter i intäkter är skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning samt interna, finansiella och extraordinära intäkter. Justeringsposter i kostnader är avskrivningar, nedskrivningar, interna, finansiella och extraordinära kostnader.

Investeringsredovisning

Tkr	Bokslut 2019	Bokslut 2018	*Budget 2019	Avvikelse mot budget	Avvikelse mot fg år
KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING					
Utgifter	-1 682	-3 834	-7 101	5 419	2 153
Nettoutgifter	-1 682	-3 834	-7 101	5 419	2 153
MILJÖ- OCH SAMHÄLLSBYGGNADSFÖRVALTNING (exklusive VA & Mark, inklusive gatuinvesteringar inom exploateringsområdena)					
Inkomster	9 606	2 207	27 866	-18 260	7 399
Utgifter	-96 397	-83 067	-272 117	175 720	-13 331
Nettoutgifter	-86 791	-80 859	-244 251	157 460	-5 932
MARK					
Utgifter	-108	0	0	-108	-108
Nettoutgifter	-108	0	0	-108	-108
VA-VERKSAMHET (inklusive investeringar inom exploateringsområdena)					
Inkomster	1 366	15 215	13 120	-11 754	-13 848
Utgifter	-45 891	-16 442	-57 479	11 588	-29 448
Nettoutgifter	-44 524	-1 228	-44 359	-165	-43 296
BYGG- OCH MILJÖNÄMND					
Nettoutgifter	0	0	0	0	0
KULTUR- OCH FRITIDSNÄMND					
Inkomster	0	247	0	0	-247
Utgifter	-269	-403	-270	1	134
Nettoutgifter	-269	-155	-270	1	-113
BARN- OCH UTBILDNINGSNÄMND					
Inkomster	887	760	0	887	127
Utgifter	-2 407	-2 976	-1 670	-737	569
Nettoutgifter	-1 521	-2 217	-1 670	149	696
SOCIALNÄMND					
Utgifter	-3 144	-869	-5 445	2 301	-2 274
Nettoutgifter	-3 144	-869	-5 445	2 301	-2 274
FINANS					
Inkomster **	-10 319	0	0	-10 319	-10 319
Utgifter ***	-10 674	244	0	-10 674	-10 918
Nettoutgifter	-20 993	244	0	-20 993	-21 237
INVESTERINGSINKOMSTER	1 540	18 428	40 986	-39 446	-16 888
INVESTERINGSUTGIFTER	-160 570	-107 347	-344 082	183 512	-53 223
NETTOUTGIFTER	-159 030	-88 919	-303 096	144 066	-70 111

* Budget 2019 inkluderar KF-beslutade (KF§ 10 dt 2019-04-25) överföringar från år 2018, tkr:

KF-beslutade överföringar till investeringsbudget 2019	-134 528
varav: KOMMUNSTYRELSEFÖRVALTNING	-4 051
MILJÖ- OCH SAMHÄLLSBYGGNADSFÖRVALTNING, exkl. exploateringar	-62 952
MILJÖ- OCH SAMHÄLLSBYGGNADSFÖRVALTNING, exploateringar	-65 100
BARN- OCH UTBILDNINGSNÄMNDEN	-670
SOCIALNÄMND	-1 755
KF-beslutad investeringsbudget 2019, KF§ 48 dt 2018-11-22	-168 568
Summa Investeringsbudget för år 2019	-303 096

** - 9 432 tkr är omklassificering från investeringsbidrag till exploateringsersättningar från privata aktörer i enlighet med RKR:s rekommendation R2. -887 tkr är eliminering av internförsäljning från BoU till MSB.

*** 887 tkr är eliminering av interköp MSB från BoU. 9 787 tkr är köp av fastigheter.

Kassaflödesanalys

Tkr	Not	Bokslut 2019	Bokslut 2018	Avvikelse mot fg år
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN				
Årets/periodens resultat		53 116	19 944	-33 172
<i>Därav jämförelsestörande post (netto)</i>	8a	4 298	91	-4 207
Justeringar för ej likviditetspåverkande poster*		100 211	68 714	-31 497
<i>Medel från verksamheten före förändr. av rörelsekapital</i>		153 327	88 658	-64 669
Ökning (-) / minskn (+) kortfristiga fordringar	12	6 015	-6 912	-12 927
Ökning (-) / minskning (+) exploatering	11	-235	-2 415	-2 180
Ökning (-) / minskn. (+) finansiella omsättningstillg.	13	-11 141	-11 057	84
Ökning (+) / minskn. (-) kortfristiga skulder	19	8 487	101 025	92 538
Ökning (+) / minskn. (-) av periodiserade investeringsinkomster	18	-2 860	-	-
<i>Kassaflöde från den löpande verksamheten</i>		153 593	169 299	12 846
INVESTERINGSVERKSAMHETEN				
Investering i immateriella anläggningstillgångar	9.1	-596	-1 511	-915
Investering i materiella anläggningstillgångar	9.2-9.4	-159 975	-101 083	58 892
Investering i långfristiga aktier, bostadsrätter etc.	10	-42	-3 947	-3 905
Försälj./avyttring av materiella anläggningstillgångar		0	676	676
Investeringsbidrag etc.	18	9 275	6 965	-2 310
<i>Kassaflöde från investeringsverksamheten</i>		-151 338	-98 900	52 438
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN				
Nyupptagna lån (+)		200 000	0	-200 000
Minskning/amortering av lån (-)	18	-128 413	-59 413	69 000
Förutbet. avg./ersättningar, minskning (-)/ ökning(+)	18	-12 168	3 623	15 791
Minskning av pensionsavsättningar pga. utbetaln. (-)	17	-1 625	-1 258	367
<i>Kassaflöde från finansieringsverksamheten</i>		57 794	-57 048	-114 842
Årets/periodens kassaflöde		60 049	13 351	-46 698
Likvida medel vid årets början		130 269	116 918	-13 351
Likvida medel vid årets/periodens slut	14	190 318	130 269	-60 049
<i>Räntebärande nettotillgång/skuld vid periodens början, lån</i>		-163 174	-222 587	
<i>Räntebärande nettotillgång/skuld vid periodens slut, lån</i>		-234 761	-163 174	
*Specifikation av ej likviditetspåverkande poster:				
Justering för av- och nedskrivningar		76 596	49 530	
Justering för pension avsättningar		23 612	19 161	
Justering för ej likviditetspåverkande poster (överföringar etc.)		3	23	
Summa		100 211	68 714	
Kommentarer:				
<i>Betalningsflödespåverkande händelser som avviker från det normala verksamheter:</i>				
+Statsbidrag ökat bostadsbyggande		-	1 603	
+Extraordinära poster (fastighetsförsäljning - netto)		36 425	-	
-Exploateringsverksamhet (mark försäljning, netto)		29 498	-	
Summa		65 923	1 603	
Avstämning mot investeringsredovisning:				
Investering i immateriella anläggningstillgångar	9.1	-596	-1 511	
Investering i materiella anläggningstillgångar	9.2-9.4	-159 975	-101 107	
Investering i långfristiga aktier, bostadsrätter etc.	10	0	-3 547	
Överföring från materiella anlägggn. till exploateringar (konto 14911)		0	23	
-Interna kostnader (Socialnämnden, finns med brutto-kostn.)		0	-1 206	
Totala utgifter enligt Investeringsredovisning		-160 571	-107 348	

Noter

Tkr	Bokslut 2019	Bokslut 2018	Justering bokslut 2018	Justerat bokslut 2018	Budget 2019	Avvik mot budget	Avvik mot fö år
Not 1 Verksamhetens intäkter							
Försäljningsintäkter	1 799	1 679		1 679	2 301	-501	120
Taxor och avgifter **	59 309	57 046	72	57 118	59 066	243	2 190
Hyror och arrenden	32 398	33 219		33 219	40 930	-8 532	-821
Bidrag från staten	96 888	122 572		122 572	0	96 888	-25 684
EU-bidrag	260	0		0	0	260	260
Övriga bidrag ***	5 984	7 281	-1 470	5 811	97 271	-91 288	172
Försäljning av verksamhet och konsulttjänster	58 687	56 074		56 074	51 333	7 355	2 614
Försäljning av exploateringsfastigheter *	30 535	0		0	29 207	1 328	30 535
Exploateringsersättningar från privata aktörer****	4 413	0	800	800	0	4 413	3 613
Försäljning av anläggningstillgångar	2	380		380	300	-298	-378
Övriga verksamhetsintäkter	-18	11		11	0	-18	-28
Summa Verksamhetens intäkter	290 256	278 261	-597	277 664	280 408	9 849	12 592
Not 2 Verksamhetens kostnader							
Anläggnings- och underhållsmaterial	-1 551	-2 548		-2 548	-1 113	-438	997
Elkraft och vatten för distribution samt vatten för förbrukning	-2 795	-2 706		-2 706	-2 951	156	-89
Lämnade bidrag	-30 002	-28 559		-28 559	-32 267	2 265	-1 443
Köp av huvudverksamhet	-335 841	-329 732		-329 732	-337 180	1 339	-6 109
Kostnader för arbetskraft	-637 502	-617 599		-617 599	-626 210	-11 292	-19 903
Lokalhyror och fastighetskostnader	-59 161	-53 967		-53 967	-60 118	957	-5 194
Bränsle, energi och vatten	-14 493	-14 728		-14 728	-12 850	-1 643	235
Operationell leasing/hyra	-8 123	-8 079		-8 079	-7 138	-985	-44
Förbrukningsinventarier och -material	-28 921	-31 187		-31 187	-27 862	-1 059	2 266
Transporter och resor	-7 264	-9 918		-9 918	-8 305	1 041	2 654
Övriga främmande tjänster och inhyrd personal	-33 980	-36 050		-36 050	-24 851	-9 129	2 070
Övriga verksamhetskostnader	-22 315	-22 129		-22 129	-19 601	-2 714	-186
Anskaffningskostnad, försäld exploateringsfastighet *	-1 037	-91		-91	-1 100	63	-946
Summa Verksamhetens kostnader	-1 182 985	-1 157 293	0	-1 157 293	-1 161 545	-21 440	-25 692
Not 3 Avskrivningar							
Avskrivning på immateriella anläggningstillgångar	-2 427	-2 383		-2 383	-2 000	-427	-44
Avskrivning på byggnader och tekniska anläggningar	-39 439	-38 032		-38 032	-43 419	3 980	-1 407
Avskrivning på maskiner och inventarier	-9 529	-9 115		-9 115	-10 000	471	-414
Nedskrivning *	-25 200	0		0	0	-25 200	-25 200
Summa Avskrivningar	-76 595	-49 531	0	-49 531	-55 419	-21 176	-27 064

* Jämförelsestörande poster, se även not 8a.

Upplösningar nedan (**, *** och ****) är specifiering för intäkter från privata aktörer (avseende gatukostnads- och exploateringsersättningar), som i enlighet med RKR:s rekommendation R2, ska intäktsredovisas när intäktskriterierna är uppfyllda och det inte längre finns någon förpliktelse gentemot motparten.

**Justering av Taxor och avgifter

Upplösning av gatukostnadsersättningar, där förliktelserna var uppfyllda redan i 2017	0	358	-358	0	180	-180	0
Nya gatukostnadsersättningar resultatförda under året	173	0	431	431	0	173	-258
Summa Justering av Taxor och avgifter	173	358	72	431	180	-7	-258

***Justering av Övriga bidrag

Exploateringsersättningar från privata aktörer, resultatförda under året i Övriga bidrag (flyttas till ****)	0	56	-56	0	0	0	0
Upplösning av överlåtelse av materiella anläggningstillgångar (ej VA)	0	1 414	-1 414	0	1 224	-1 224	0
Summa Justering av Övriga bidrag	0	1 470	-1 470	0	1 224	-1 224	0

****Justering av Intäkter från exploateringsverksamhet

Expl.ersättningar från privata aktörer, resultatförda under året	4 413	0	800	800	0	4 413	3 613
därav Fårhagen	85	0	0	0	0	85	85
Heliodal	1 347	0	0	0	0	1 347	1 347
Rönninge Centrum	2 980	0	0	0	0	2 980	2 980
Tallsåtravägen	0	0	800	800	0	0	-800
Summa Justering av Intäkter från expl. verksamhet	4 413	0	800	800	0	4 413	3 613

Tkr	Bokslut 2019	Bokslut 2018	Justering bokslut 2018	Justerat bokslut 2018	Budget 2019	Avvikelse mot budget	Avvikelse mot fg år
Not 4 Skatteintäkter *							
Preliminär kommunalskatt	835 060	800 397		800 397	826 541	8 519	34 663
Preliminär slutavräkning innevarande år	-7 215	-1 017		-1 017	0	-7 215	-6 198
Slutavräkningsdifferens föregående år	392	-2 451		-2 451	0	392	2 843
Summa skatteintäkter	828 237	796 929	0	796 929	826 541	1 696	31 308
Not 5 Generella statsbidrag och utjämning *							
Inkomstutjämningsbidrag	39 177	42 062		42 062	42 788	-3 611	-2 885
Kommunal fastighetsavgift	30 425	29 423		29 423	30 541	-116	1 002
Bidrag för LSS utjämning	1 682	-2 147		-2 147	1 670	12	3 829
Kostnadsutjämningsbidrag	67 666	66 310		66 310	67 898	-232	1 356
Regleringsbidrag/-avgift	11 782	2 621		2 621	7 395	4 387	9 161
Övriga generella bidrag från staten	4 460	6 982		6 982	5 465	-1 005	-2 523
därav byggbonus	0	1 603		1 603	1 000	-1 000	-1 603
stöd med anledning av flyktingsituationen	4 460	5 380		5 380	4 465	-5	-920
Summa generella statsbidrag och utjämning	155 191	145 251	0	145 251	155 757	-566	9 940
<i>* Utfall i not 4 och 5 enligt SKL:s december cirkulär 19:59 i enlighet med RKR:s rekommendation R2.</i>							
Not 6 Finansiella intäkter							
Utdelningar på aktier och andelar i pensionsportföljen	329	416		416	0	329	-87
Ränteintäkter på pensionsplaceringar	55	201		201	53	2	-146
Reavinster vid omplacering av pensionsplaceringar	425	10 668		10 668	0	425	-10 242
Orealiserade vinster i värdepapper	6 622	0		0	0	6 622	6 622
Återföring av realiserade vinster i värderegleringar	0	0	-8 031	-8 031	0	0	8 031
Ränteintäkter på likvida medel, kundfordringar och övrigt	194	370		370	75	119	-177
Summa finansiella intäkter	7 625	11 655	-8 031	3 624	128	7 497	4 001
Not 7 Finansiella kostnader							
Räntekostnader för lån	-1 349	-2 750		-2 750	-3 361	2 012	1 401
Ränta och basbeloppsuppräknig på pensionsavsättningar	-3 389	-2 206		-2 206	-2 906	-483	-1 183
Reaaförluster och VP-förvaltning	-87	-118		-118	-365	278	31
Värdereglering, finansiella omsättningstillgångar	-32	-115		-115	-31	-1	83
Bankkostnader, dröjsmålsräntor och övrigt	-182	-142		-142	-292	110	-40
Summa finansiella kostnader	-5 039	-5 330	0	-5 330	-6 955	1 916	291
Not 8a Jämförelsestörande poster							
Intäkter för sålda exploateringsfastigheter	30 535	0		0	29 207	1 328	30 535
därav i Rönninge Centrum	11 835	0		0	12 100	-265	11 835
Fårhagen	18 700	0		0	0	18 700	18 700
Kostnader för sålda exploateringsfastigheter	-1 037	-91		-91	-1 100	63	-946
därav i Rönninge Centrum	-943	0		0	0	-943	-943
Nedskrivningar	-25 200	0		0	0	-25 200	-25 200
Summa jämförelsestörande poster	4 298	-91	0	-91	28 107	-23 809	4 389
Not 8b Extraordinära poster **							
Intäkter för såld fastighet PARKEN 6	166 941	0		0	0	166 941	166 941
Kostnader för inköp och försäljning av fastighet PARKEN 6	-130 516	0		0	0	-130 516	-130 516
Summa Extraordinära poster	36 425	0	0	0	0	36 425	36 425

** Kommunfullmäktige har beslutat och kommunen har genomfört inköp och följande försäljning av fastighet Parken 6. Posterna klassificeras som extraordinära i enlighet med RKR:s rekommendation R11, då de saknar ett tydligt samband med kommunens normala verksamhet, kan inte förväntas inträffa ofta eller regelbundet, och uppgår till ett väsentligt belopp.

Tkr	Bokslut 2019	Bokslut 2018	Förändring 2019
Not 9 Immateriella och materiella anläggningstillgångar			
9.1 Immateriella anläggningstillgångar			
Förvärvade immateriella tillgångar			
Ingående anskaffningsvärde	12 311	10 800	1 511
Inköp	596	1 511	-915
Utrangeringar	-940	0	-940
Överföringar	457	0	457
Utgående anskaffningsvärde	12 424	12 311	113
Ingående ackumulerade avskrivningar	-6 015	-3 632	-2 383
Utrangeringar	940		940
Årets avskrivningar	-2 427	-2 383	-44
Utgående ackumulerade avskrivningar	-7 502	-6 015	-1 487
Immateriella tillgångar			
Redovisat värde vid årets början	6 296	7 168	-872
Årets investeringar	596	1 511	-915
Årets avskrivningar	-2 427	-2 383	-44
Övriga förändringar	457	0	457
Redovisat värde vid årets slut	4 921	6 296	-1 374
<i>Avskrivningstider</i>	<i>3-10 år</i>	<i>3-10 år</i>	
<i>Avskrivningstider (genomsnittliga)</i>	<i>5</i>	<i>5</i>	
<i>Linjär avskrivning tillämpas, se avsnitt Avskrivningsmetod i Redovisningsprinciper.</i>			
9.2 Mark, byggnader och tekniska anläggningar			
Ingående anskaffningsvärde	1 402 133	1 314 300	87 833
Inköp	69 879	20 340	49 539
Utrangeringar	-3 627	-2 108	-1 519
Överföringar	33 183	69 601	-36 418
Utgående anskaffningsvärde	1 501 567	1 402 133	99 435
Ingående ackumulerade avskrivningar	-551 076	-514 589	-36 487
Utrangeringar	3 627	1 545	2 082
Årets avskrivningar	-39 439	-38 032	-1 407
Utgående ackumulerade avskrivningar	-586 888	-551 076	-35 812
Ingående ackumulerade nedskrivningar	-8 000	-8 000	0
Årets nedskrivningar	-25 200	0	-25 200
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-33 200	-8 000	-25 200
Utgående redovisat värde	881 479	843 056	38 423
<i>Avskrivningstider</i>	<i>5-70 år</i>	<i>5-70 år</i>	
<i>Avskrivningstider (genomsnittliga)</i>	<i>36</i>	<i>35</i>	
<i>Linjär avskrivning tillämpas, se avsnitt Avskrivningsmetod i Redovisningsprinciper.</i>			

Tkr	Bokslut 2019	Bokslut 2018	Förändring 2019
9.3 Maskiner och inventarier			
Ingående anskaffningsvärde	97 452	88 863	8 590
Inköp	11 203	9 816	1 387
Utrangeringar	-1 858	-1 736	-122
Överföringar	445	509	-64
Utgående anskaffningsvärde	107 243	97 452	9 790
Ingående ackumulerade avskrivningar	-45 877	-38 468	-7 409
Utrangeringar	1 855	1 656	200
Årets avskrivningar	-9 529	-9 064	-464
Utgående ackumulerade avskrivningar	-53 550	-45 877	-7 673
Utgående redovisat värde	53 693	51 576	2 117
<i>Avskrivningstider</i>	<i>3-25 år</i>	<i>3-25 år</i>	
<i>Avskrivningstider (genomsnittliga)</i>	<i>11</i>	<i>10</i>	
<i>Linjär avskrivning tillämpas, se avsnitt Avskrivningsmetod i Redovisningsprinciper.</i>			
9.4 Pågående investeringar			
Redovisat värde vid årets början	71 728	71 017	711
Investeringar	78 893	74 473	4 420
Överföring från eller till annat slag av tillgång	-34 085	-73 762	39 677
Redovisat värde vid årets slut	116 536	71 728	44 807
<i>Pågående investeringar avskrivs inte.</i>			
Summa materiella och immateriella anläggningstillgångar (= 9.1 + 9.2 + 9.3 + 9.4)			
Redovisat värde vid årets början	972 656	920 291	52 365
Årets investeringar *	160 570	106 140	54 430
Försäljningar och utrangeringar	-3	-643	641
Årets nedskrivningar	-25 200	0	-25 200
Återförda nedskrivningar	0	0	0
Årets avskrivningar	-51 395	-49 480	-1 915
Övriga förändringar	0	-3 652	3 652
Redovisat värde vid årets slut	1 056 629	972 656	83 973

* Motsvarar investeringsutgifterna i investeringsredovisningen.

Tkr	Bokslut 2019	Bokslut 2018	Justering bokslut till ingående balans	Ingående balans 2019	Förändring 2019
Not 10 Finansiella anläggningstillgångar					
Aktier och andelar	406	364		364	43
Kommuninvest	4 102	3 724		3 724	378
Insatsskyldig del av utdelningen från Kommuninvest*	-1 884	0	-1 506	-1 506	-378
Bostadsrätter	28 648	28 648		28 648	0
Summa värdepapper, andelar och bostadsrätter	31 271	32 735	-1 506	31 229	42
<i>* Omklassificeras från Övriga kortfristiga skulder (not 19), se även Ändrade redovisningsprinciper</i>					
Not 11 Exploateringsverksamhet					
Rönninge Centrum	3 051	900		900	2 151
Heliodal	1 535	1 535		1 535	0
Karlskronaviken	561	561		561	0
Rönninge Kungsgård	753	458		458	295
Solliden	1 140	1 140		1 140	0
Södra Hallsta	15 344	14 940		14 940	404
Salems centrum	12 106	11 677		11 677	429
Gråstena	11	0		0	11
Fårhagen	0	23		23	-23
Rönninge 1: 322	0	3 031		3 031	-3 031
Summa exploateringsverksamhet	34 501	34 266	0	34 266	235
Not 12 Kortfristiga fordringar					
Kundfordringar	11 294	15 447		15 447	-4 153
Interimsfordringar	24	364		364	-340
Periodiseringsposter	28 695	24 378		24 378	4 317
Fordringar hos staten	2 333	304		304	2 029
Fordran fastighetsavgift	18 343	16 499		16 499	1 844
Fordran hos Migrationsverket	2 440	6 756		6 756	-4 316
Moms	11 219	16 419		16 419	-5 200
Fordran hos leverantörer	2 199	2 393		2 393	-194
Summa kortfristiga fordringar	76 546	82 561	0	82 561	-6 015
Not 13 Kortfristiga placeringar					
Finansiella instrument värderade till verkligt värde					
Aktiefonder, anskaffningsvärde	24 112	12 285		12 285	11 827
Värdereglering till verkligt värde (aktiefonder)	8 373	0	2 631	2 631	5 742
Obligationsfonder, anskaffningsvärde	57 619	64 895		64 895	-7 276
Värdereglering till verkligt värde (obligationsfonder)	1 186	0	306	306	880
Summa (A)	91 290	77 180	2 938	80 118	11 173
<i>Aktie- och obligationsfonderna är marknadsnoterade; de har värderats till verkligt värde genom att köpkurs per balansdagen har använts</i>					
Finansiella instrument värderade enligt lägsta värdets princip					
Obligationer som innehas till förfall (realränteobligationer)	1 441	1 441		1 441	0
Värdereglering enl lägsta värdets princip	-412	-380		-380	-32
Summa (B)	1 029	1 061	0	1 061	-32
<i>Finansiella tillgångar som innehas till förfall värderas till upplupet anskaffningsvärde.</i>					
Summa kortfristiga placeringar (A+B)	92 320	78 241	2 938	81 179	11 141
<i>För år 2019 har en värdeförändring om +7 312 tkr redovisats som intäkt i kommunen (+3 022 tkr i år 2018).</i>					
Not 14 Kassa och bank					
Bankmedel **	189 039	116 245		116 245	72 794
Postgiro	1 279	14 025		14 025	-12 746
Summa kassa och bank	190 318	130 269	0	130 269	60 048
<i>** Kommunen har tillgång till en outnyttjad checkkredit på 20 mnkr, beloppet ingår inte i BR.</i>					

Tkr	Bokslut 2019	Bokslut 2018	Justering bokslut till ingående balans	Ingående balans 2019	Förändring 2019
Not 15 Årets resultat¹	-53 116	-19 944	8 628	-11 315	-41 801
¹ Specifikation avseende Justeringar av årets resultat pga. ändrade redovisningsprinciper i enlighet med LKBR:					
Omvärdering till verkligt värde (Orealiserade vinster 2017 och dess återföring i 2018, not 6)			8 031		
Gatukostnadsersättningar (not 1**)			-72		
Årets exploateringsersättningar från privata aktörer (del av not 1*** och not 1****)			-744		
Återföring av resultatförda överlåtelser av anlägg.tillgångar, ej VA (del av not 1****)			1 414		
Summa Justeringar Årets resultat			8 628		
Not 16.1 Resultatutjämningsreserv					
Reservering från 2010 års resultat ²	-21 300	-21 300		-21 300	0
Reservering från 2012 års resultat ²	-14 400	-14 400		-14 400	0
Reservering från 2013 års resultat ³	-24 100	-24 100		-24 100	0
Summa Resultatutjämningsreserv	-59 800	-59 800	0	-59 800	0
² Enligt beslut Kf §25 dt 2013-06-13					
³ Enligt beslut Kf § 10 dt 2014-04-24					
Not 16.2 Övrigt eget kapital					
Övrigt eget kapital, ingående värde	-589 547	-543 445	0	-543 445	-46 102
Överföring av förra årets resultat	-19 944	-46 102	0	-46 102	26 159
Justeringar övrigt eget kapital ⁴	-28 378	0	-37 007	-37 007	8 628
Summa Övrigt eget kapital	-637 869	-589 547	-37 007	-626 554	-11 315
⁴ Specifikation avseende Justeringar av övrigt eget kapital pga. ändrade redovisningsprinciper i enlighet med LKBR:					
Orealiserade vinster per 2017-12-31 och återföring av dessa under 2018 (not 15 ¹)			-8 031		
Omvärdering till verkligt värde per 2018-12-31 (not 13)	-2 938		-2 938		
Gatukostnadsersättningar i justeringen av Årets resultat (not 15 ¹)			72		
Återföring av gatukostnadsersättningar, skuldförda tom 2018 (not 18 ⁶)	-5 635		-5 635		
Överlåtelser i justeringen av Årets resultat (not 15 ¹)			-1 414		
Återföring av skuldförda överlåtelser av anlägg.tillgångar, ej VA (not 18 ⁶)	-19 062		-19 062		
Återföring av privata exploateringsersättningar (not 15 ¹)	-744				
Summa Justeringar Övrigt eget kapital	-28 378		-37 007		
Not 17 Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser (inkl. förtroendevalda)					
Ingående avsättning till pensioner inkl. löneskatt	-94 903	-76 999	0	-76 999	-17 904
Årets pensionsutbetalningar	1 625	1 258		1 258	367
Nyintjänad pension	-16 613	-14 103		-14 103	-2 510
Ränte- och basbeloppsuppräkring	-2 727	-1 775		-1 775	-952
Förändring av löneskatt	-4 293	-3 496		-3 496	-797
Övrigt	21	211		211	-190
Summa avsättning (inkl. löneskatt)	-116 890	-94 903	0	-94 903	-21 987
Övriga upplysningar om pensioner					
Antal visstidsförordnanden, politiker	2	2		2	0
Beräkningsgrund för pensioner framgår av avsnittet Pensioner i Redovisningsprinciperna.					
Utrednings-/aktualiseringsgrad	97%	97%		97%	0%

Överskottsfondens utveckling: Inlösen av pensionsförpliktelser inom förmånsbestämd ålderspension gjordes (hos KPA) år 2013 med 8 351 tkr, år 2014 med 3 337 tkr och år 2015 med 3 702 tkr (inkl. ansvarsförbindelse är beloppet 10 400 tkr). Sammantaget blev det 15 390 tkr som avser förmånsbestämd delen. Överskottsmedel i försäkringen per 2019-12-31 uppgår till 0 tkr.

Tkr	Bokslut 2019	Bokslut 2018	Justering bokslut till ingående balans	Ingående balans 2019	Förändring 2019
Not 18 Långfristiga skulder					
Lån i banker och kreditinstitut	-228 400	-153 400		-153 400	-75 000
Lån i banker avseende energioptimering	-6 361	-9 774		-9 774	3 413
Summa Lån i banker och kreditinstitut (A)	-234 761	-163 174	0	-163 174	-71 587
Räntebindningstid och ränta på låneskuld					
Genomsnittlig räntebindningstid	ca 0,2 år	ca 0,9 år		ca 0,9 år	
Genomsnittlig ränta	0,4%	1,3%		1,3%	-0,9%
Låneskuldens förfallostruktur					
Obundna banklån	-228 400	-53 400		-53 400	-175 000
Banklån som förfaller inom 1 år	-103 413	-59 413		-59 413	-44 000
Banklån som förfaller efter 1 år och framåt	-6 361	-109 774		-109 774	103 413
Förutbetalda intäkter som regleras över flera år ⁵					
Pågående: förutbetalda intäkter (anläggningarna är inte klara tas i bruk) (D)	-1 112	-22 920	20 092	-2 828	1 716
Förutbetalda offentliga investeringsbidrag, ingående värde	-16 176	-9 210	0	-9 210	6 966
Återföring av tidigare skuldförda exploateringsersättningar från privata aktörer	744	0		0	-744
Nya investeringsbidrag under året	-9 275	-8 203	800	-7 403	1 872
Resultatförda investeringsbidrag	1 541	1 237	-56	1 181	-360
Summa förutbetalda investeringsbidrag (E)	-23 165	-16 176	744	-15 432	-7 733
<i>Återstående antal år (vägt snitt)</i>	<i>15</i>			<i>13</i>	
Förutbetalda anslutningsavgifter VA, ingående värde	-44 419	-33 836		-33 836	-10 583
Nya anslutningsavgifter under året	-1 980	-11 282		-11 282	9 302
Resultatförda avgifter	878	699		699	179
Summa förutbetalda anslutningsavgifter VA (F)	-45 520	-44 419	0	-44 419	-1 102
<i>Återstående antal år (vägt snitt)</i>	<i>52</i>			<i>64</i>	
Överlåtelse av VA anläggningstillgångar, ingående värde	-41 289	-43 144	20 475	-22 668	-18 620
Återföring av tidigare skuldförda överlåtelser av anläggningstillgångar (ej VA) från privata aktörer	19 062	0		0	19 062
Resultatförda överlåtelser VA	441	1 855	-1 414	441	0
Summa Överlåtelse av VA anlägg.tillgångar (G)	-21 786	-41 289	19 062	-22 227	441
<i>Återstående antal år (vägt snitt)</i>	<i>49</i>			<i>50</i>	
Summa förutbetalda intäkter ⁵ (B=D+E+F+G)	-91 584	-124 804	39 898	-84 906	-6 678
⁵ Offentliga investeringsbidrag och VA:s anslutningsavgifter/överlåtelser intäcksförs linjärt under den period över vilken de tillgångar, som finansierats med hjälp av investeringsbidraget respektive anslutningsavgiften/överlåtelser, skrivs av.					
Övriga långfristiga skulder					
Förutbetalda gatukostnadsersättningar, ingående värde	-5 635	-5 562		-5 562	-72
Nya förutbetalda gatukostnadsersättningar under året	0	-431	431	0	0
Resultatförda gatukostnadsersättningar	0	358	-358	0	0
Återföring av tidigare skuldförda gatukostnadsersättningar från privata aktörer	5 635	0	5 562	5 562	72
Summa förutbetalda gatukostnadsersättningar (H) ⁶	0	-5 635	5 635	0	0
Förutbetalda ersättningar från expl.verksamhet, ingående värde	0	0	-20 092	-20 092	20 092
Omklassificering från Pågående förutbet investeringsintäkter	-20 092				
Nya förutbetalda ersättningar under året	0	0	0	0	0
Omklassificering till kortfristiga skulder	300	0	0	0	300
Resultatförda ersättningar (2 980 tkr expl.ersättningar och 11 792 tkr markförsäljning)	14 772	0	0	0	14 772
Summa förutbet. ersättningar från expl.verksamhet (I) ⁶	-5 020	0	-20 092	-20 092	15 072
⁶ I enlighet med RKR:s rekommendation R2 återförs tidigare skuldförda gatukostnads- och exploateringsersättningar från privata aktörer, när intäktskriterierna är uppfyllda och det inte längre finns någon förpliktelse gentemot motparten.					
Skulder till VA-kollektivet (J)	-2 706	-65	0	-65	-2 641
Summa Övriga långfristiga skulder (C=H+I+J)	-7 726	-5 700	-14 457	-20 157	12 431
Summa långfristiga skulder (A+B+C)	-334 071	-293 678	25 441	-268 237	-65 834

Tkr	Bokslut 2019	Bokslut 2018	Justering bokslut till ingående balans	Ingående balans 2019	Förändring 2019
Not 19 Kortfristiga skulder					
Kortfristig del av långfristig skuld	-103 413	-59 413		-59 413	-44 000
Civilförsvaret	-3 275	-2 928		-2 928	-347
Leverantörsskulder	-58 278	-84 901		-84 901	26 623
Moms och punktskatter	0	-594		-594	594
Personalens skatter, avgifter och löneavdrag	-9 463	-9 723		-9 723	261
Upplupna löner	-6 033	-5 183		-5 183	-850
Semesterlöneskuld	-36 156	-34 931		-34 931	-1 225
Upplupen löneskatt, pension och fastighetsskatt etc.	-2 684	-2 233		-2 233	-451
Upplupna pensionskostn avgiftsbestämd ÅP	-18 126	-17 753		-17 753	-373
Förutbetalda skatteintäkter, Skatteavräkning	-7 839	-6 860		-6 860	-979
Insatsskyldig del av utdelningen från Kommuninvest *	0	-1 506	1 506	0	0
Övriga kortfristiga skulder	-34 574	-46 834		-46 834	12 259
Summa kortfristiga skulder	-279 840	-272 859	1 506	-271 353	-8 487
<i>* Omklassificeras till Finansiella anläggningstillgångar (not 10), se även Ändrade redovisningsprinciper</i>					
Not 20 Pensionsförpliktelser					
<i>(Pensionsförpliktelser som inte har upptagits bland skulder eller avsättningar)</i>					
Ingående ansvarsförbindelser exkl löneskatt	-205 770	-214 503	0	-214 503	8 733
Årets/periodens utbetalningar	12 076	11 881		11 881	195
Ränteuppräknig	0	-2 645		-2 645	2 645
Basbeloppsuppräknig	0	-3 404		-3 404	3 404
Aktualisering	0	1 763		1 763	-1 763
Övrig post	-3 943	1 138		1 138	-5 081
Summa pensionsförpliktelser	-197 637	-205 770		-205 770	8 134
Löneskatt	-47 947	-49 920		-49 920	1 973
Utgående ansvarsförbindelser	-245 583	-255 690	0	-255 690	10 107
<i>*Skandia blev kommunens pensionsskuld leverantör from år 2019. Under sitt första år var det inte möjligt tekniskt för Skandia att fördela Övrig post på ränteuppräknig, basbeloppsuppräknig, aktualisering och övrigt. Fr o m 2020 kommer Skandia att kunna leverera fördelningen.</i>					
Not 21 Övriga ansvarsförbindelser					
Borgen o förpliktelser gentemot delägda företag	-34 743	-24 743		-24 743	-10 000
Kommunalt borgens- o förlustansvar, egna hem	-15	-24		-24	9
Förpliktelser mot kontrakterade entreprenörer	-46 900	-46 900		-46 900	0
Övriga förpliktelser	-20 056	-20 040	0	-20 040	-16
Leasingavtal					
Leasing - Utbetalning inom 1 år	-15 916	-4 070		-4 070	-11 846
Leasing - Utbetalning senare än ett år men inom 5 år	-11 352	-2 490		-2 490	-8 862
Leasing - Utbetalning senare än 5 år	0	0	0	0	0
Inhyrda lokaler och privata medel					
Inhyrda lokaler/fastigheter	-231 302	-222 970		-222 970	-8 332
Privata medel	-58	-56		-56	-2
Summa övriga ansvarsförbindelser	-360 342	-321 293	0	-321 293	-39 049

Uppllysning angående Kommuninvest:

I september 2010 ingick Salems kommun en solidarisk borgen för egen skuld och för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 290 kommuner och regioner som per 2019-12-31 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser.

Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemmarna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlem lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemmarnas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening.

Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Salems kommun ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2019-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 460 925 942 275 kronor och totala tillgångar till 460 364 563 304 kronor. Salems kommun andel av de totala förpliktelserna uppgick till 387 583 800 kronor och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 388 953 816 kronor.

Not 22 Redovisningsprinciper

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och rekommendationer utgivna av Rådet för kommunal redovisning (RKR) vilket bl.a. innebär att **redovisningsprinciperna och beräkningsmetoderna har varit oförändrade jämfört med den senaste årsredovisningen med de undantag som beskrivs i nedanstående avsnitt Ändrade redovisningsprinciper.**

Ändrade redovisningsprinciper

Från och med räkenskapsår 2019 tillämpas LKBR vilket innebär att följande ändringar har gjorts i förhållande till tidigare redovisningsprinciper:

Redovisning av verkligt värde av vissa finansiella instrument

Enligt LKBR ska vissa finansiella instrument värderas till verkligt värde. Med detta som bakgrund har värdet på dessa tillgångar omräknats från anskaffningsvärde till verkligt värde, vilket har inneburit att de finansiella omsättningstillgångarna har ökat med 2,9 miljoner kronor i ingående balans 2019.

Jämförelsetalen i resultaträkningen (dvs. Justerat bokslut 2018) justerats (minskats) med -8,0 miljoner kronor (not 6) avseende återföring av orealiserade vinster.

Omklassificering av insatsskyldig del av överskottsutdelning från Kommuninvest

Till och med 2018 har skuldföring gjorts av värdet på insatsskyldig del av överskottsutdelning i Kommuninvest om 1,5 miljoner kronor. Med anledning av att LKBR inte medger uppskrivning av finansiella anläggningstillgångar har dessa omklassificerats i balansräkningens ingående balans 2019 från kortfristiga skulder till värdereglering (minskning) av finansiella anläggningstillgångar (not 10 och 19). Detta har inte påverkat jämförelsetalen för resultaträkningen 2018.

Återföring av tidigare skuldförda gatukostnadsersättningar och exploateringsersättningar som erhållits från privata aktörer

RKR 2 Intäkter (dat. oktober 2019) tillämpas från och med 2019. Enligt rekommendationen ska endast offentliga bidrag och VA:s investeringsinkomster initialt skuldredovisas för att sedan successivt intäktsredovisas över tillgångens nyttjandeperiod.

De skuldförda gatukostnads- och exploateringsersättningar som erhållits från privata aktörer till och med 2018 och som tidigare har hanterats på detta sätt, har återförts i ingående balans 2019, då intäktskriterierna var uppfyllda och det inte längre fanns någon förpliktelse gentemot

motparten:

Investeringsintäkter från privata aktörer	Minskning av långfristiga skulder i ingående balans 2019 i balansräkningen (not 18), tkr	Påverkan på jämförelsetalen i resultaträkningen genom ändrade intäkter 2018 (not 1), tkr
Investerings-/ exploateringsbidrag (ej VA)	-744	+744
Överlåtelse av anläggningstillgångar (ej VA)	-19 062	-1 414
Gatukostnadsersättningar	-5 635	+72
Summa	-25 441	-597

Ändringen av principen har påverkat årets resultat med +3,2 miljoner kronor (se även not 1**, *** och ****).

Effekt på eget kapital av de ändrade redovisningsprinciperna

Jämförelsetalen för föregående år har omräknats enligt de nya redovisningsprinciperna. För att tydliggöra effekterna av de ändrade redovisningsprinciperna återfinns i årets balans- och resultaträkning förutom justerade (omräknade) jämförelsetal för 2018 även motsvarande uppgifter från 2018-års årsredovisning.

I nedanstående tabell framgår effekten på eget kapital av de ändrade redovisningsprinciperna, tkr:

Förändringar i eget kapital	Eget kapital			Summa eget kapital
	Årets resultat	RUR	Övrigt eget kapital	
Utgående balans per 2018-12-31 enligt årsredovisning för år 2018 (A)	19 944	59 800	589 547	669 290
Justeringar i ingående balans per 2019-01-01 pga ändrade redovisningsprinciper (B), varav:	-8 628	-	37 007	28 378
• omvärdering till verkligt värde	-8 031		8 031 + 2 938 = 10 969	2 938
• återföring av skuldförda exploateringsersättningar	744		0	744
• återföring av skuldförda överlåtelse av anläggningstillgångar	-1 414		1 414 + 19 062 = 20 476	19 062
• återföring av skuldförda gatukostnadsersättningar	72		-72 + 5635 = 5563	5 635
Ingående balans per 2019-01-01 efter ändrade redovisningsprinciper (A+B)	11 315	59 800	626 554	697 669
Överföring av 2018 års resultat till övr. eget kapital	-11 315	-	11 315	0
Årets resultat 2019	53 116	-	-	53 116
Belopp per 2019-12-31	53 116	59 800	637 869	750 785

Kontoplan och kodplan

Från och med 2019 tillämpar Salems kommun kontoplan Kommun-Bas 19 (tidigare Kommun-Bas 13). Som tidigare sker kontering på följande obligatoriska koddelar: baskonto, organisatoriskt ansvar, projekt och RS-verksamhet (verksamhet för SCB:s räkenskapsammandrag).

Övriga redovisningsprinciper

Sammanställd redovisning

Kommunen har inte 20 % ägarandel eller väsentligt inflytande i något bolag eller kommunalförbund och därmed upprättas inte sammanställd redovisning.

Särredovisning

Särredovisning för VA-verksamhet har upprättats och består av resultaträkning, balansräkning och noter. Dessa finns tillgängliga som bilaga till årsredovisningen.

Kostnader för räkenskapsrevision samt den totala kostnaden för revision

Kostnad för räkenskapsrevision uppgick till 90 tusen kronor och avsåg kostnader för de sakkunnigas granskning av bokföring, delårsrapport samt årsredovisning för räkenskapsår 2019.

Den totala kostnaden för revision inklusive nämnd uppgick till 659 tusen kronor, varav 509 tusen kronor avsåg kostnad för sakkunnigt biträde.

Jämförelsestörande poster

Jämförelsestörande poster särredovisas när dessa förekommer i noter till resultaträkningen (not 8a) och/eller i kassaflödesanalysen.

Som jämförelsestörande betraktas följande poster:

- realisationsvinster vid fastighetsförsäljningar samt kostnader och intäkter för tomtförsäljning i samband med markexploatering
- nedskrivningar.

Befarade kundförluster

Obetalda kundfakturor med förfallodatum 3 månader och äldre reserveras som befarade kundförluster.

Avskrivningar

Se avsnitt Materiella anläggningstillgångar nedan.

Skatteintäkter

Den preliminära slutavräkningen för skatteintäkter i utfallet baseras på SKR:s decemberprognos i enlighet med rekommendation RKR 2.

Internränta

Internräntan 2019 för fördelning av kapitalkostnader för aktiverade investeringar uppgår till 1,5 (1,75) % i enlighet med förslag från SKR. Internräntan för Vatten och avlopp är 0,4 % (1,27) och motsvarar den genomsnittliga räntan för lån i banker och kreditinstitut. Kapitalkostnaderna fördelas ut på respektive RS-verksamhet samt fördelas ut på VA-ansvar.

Leasing

All leasing har tagit som operationell leasing i kommunen (framför allt utifrån avtalstid samt avtalsinnehåll) och innebär att någon tillgångs- eller skuldpost inte redovisas i balansräkningen. Befintliga leasingavtal omfattar i huvudsak bilar, kopiatorer, byggnadsmoduler och IT-utrustningar. Utbetalningarna för leasing 1-12 månader respektive 13-60 månader tagits upp som övriga ansvarsförbindelser och specificeras i not till balansräkningen.

Ett arbete har påbörjats i slutet av året 2019 i samarbete med konsultföretag Lease Right att kartlägga och klassificera de leasing som tillhör finansiella leasing för att hantera dem enligt RKR:s

rekommendationer.

Periodisering

Kostnader och intäkter över 50 tkr per transaktion periodiseras. Detta gäller även kostnads- och intäktsräntor samt värdering av kortfristiga placeringar.

Gränsdragning mellan kostnad och investering

Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk eller innehav med en nyttjandeperiod om minst 3 år klassificeras som anläggningstillgång om beloppet överstiger gränsen för mindre värde: 1 PBB (46,5 tkr år 2019). Gränsen för mindre värde gäller som gemensam gräns för immateriella och materiella tillgångar och därmed också för finansiella leasingavtal.

Inventarier och maskiner

Maskiner och inventarier, som inte är materiella anläggningstillgångar, redovisas som kostnad i resultaträkningen.

Vid köp av utrustning av större omfattning, som har ett naturligt samband eller som kan anses ingå som ett led i en större inventarieinvestering, aktiveras (avskrivs under nyttjandeperiod) samtliga inventarier även om några inventariers anskaffningsvärde understiger gränsen för mindre värde.

Immateriella och materiella anläggningstillgångar och avskrivning

Anskaffningsvärde

Anskaffningsvärde upptas i balansräkningen till belopp motsvarande utgifterna för tillgångens förvärv eller tillverkning. Offentliga investeringsbidrag, VA-anslutningsavgifter och VA-överlåtelse tas upp som en förutbetalad intäkt och periodiseras över anläggningens nyttjandeperiod.

I anskaffningsvärdet ingår inga lånekostnader, dvs. huvudmetoden tillämpas och ränteutgifter redovisas som kostnad i resultaträkningen.

Avskrivning och avskrivningsmetod

Avskrivning av immateriella och materiella anläggningstillgångar görs för den beräknade nyttjandeperioden med linjär avskrivningsmetod baserat på anskaffningsvärdet exklusive eventuellt restvärde, dvs lika stora nominella belopp varje år. Avskrivning påbörjas när tillgången är färdig att tas i bruk.

Tillgångar med obegränsad nyttjandetid (t.ex markreserv, vissa konstverk, fastighetsgrund, -stomme och väggkropp) avskrivs inte i enlighet med RKR:s rekommendation R4.

För tillgångar med identifierbara komponenter med olika nyttjandeperioder, där varje komponents värde uppgår till minst 100 000 kr, tillämpas komponentavskrivning.

Avskrivningstider

För immateriella anläggningstillgångar tillämpas normalt avskrivningstiderna 3 och 5 år; för maskiner och inventarier - 3, 5 eller 10 år. Byggnader och tekniska anläggningar är uppdelade i komponenter med en avskrivningstid på mellan 10 och 70 år. En samlad bedömning av nyttjandeperioden för respektive tillgångstyp görs. Tillgångstypen skrivs sedan av över den närmast lägre avskrivningstiden.

För tillgångar där nyttjandeperioden styrs i avtal (t.ex. inhyrda fastigheter) bestäms avskrivningstid

till den kortaste av kontraktstiden och den planerade verkliga nyttjandeperioden.

Omprövning av nyttjandeperioden sker om det finns omständigheter som pekar på att det är nödvändigt (t.ex. verksamhets-/organisationsförändringar, tekniskskiften). Normalt omprövas dock inte tillgångars nyttjandeperiod om avskrivningstiden är 15 år eller lägre och det bokförda restvärdet understiger 2,5 miljoner kronor.

För tillgångar med en nyttjandeperiod överstigande 15 år görs dock alltid en omprövning vid större (över 10 miljoner kronor per objekt) reparations- eller ombyggnadsåtgärder när två tredjedelar av ursprungligt bedömd nyttjandetid förflutit.

Om en ny bedömning av nyttjandeperioden avviker från tidigare fastställd avskrivningstid ändras avskrivningstiden alltid om den bedöms vara kortare. Bedöms nyttjandetiden vara längre ändras den normalt bara om det oavskrivna beloppet för tillgången överstiger 2,5 miljoner kronor.

Resultatutjämningsreserv

Från och med 2013 finns det i kommunallagen en möjlighet att reservera delar av ett positivt resultat i en resultatutjämningsreserv (RUR). Denna reserv redovisas som del av eget kapital i balansräkningen och kan sedan användas i balanskravsutredningen för att jämna ut intäkter över en konjunkturcykel.

Finansiella tillgångar

Värdering av finansiella tillgångar som innehas för att generera avkastning eller värdestegring

Kommunens pensionsportfölj är klassificerad som finansiell omsättningstillgång.

Finansiella tillgångar som kommunen innehar för att generera avkastning eller värdestegring värderas vid första redovisningstillfället till anskaffningsvärde. Eventuella transaktionsutgifter som är direkt hänförliga till förvärv av sådana tillgångar kostnadsförs då de uppkommer.

Efter första redovisningstillfället värderas finansiella tillgångar som innehas för att generera avkastning eller värdestegring till verkligt värde i den mån det är förenligt med 7 kap. 6 och 7 §§ LKBR. Förändringen i tillgångarnas verkliga värden redovisas löpande i resultaträkningen.

De räntebärande värdepapper, som kommunen har för avsikt att behålla fram till förfallodagen och som innehas för att generera avkastning, redovisas till upplupet anskaffningsvärde.

Värdering av övriga finansiella tillgångar

Finansiella tillgångar som inte innehas i syfte att generera avkastning eller värdestegring värderas vid första redovisningstillfället till anskaffningsvärde, inklusive eventuella transaktionsutgifter direkt hänförliga till förvärvet av tillgången.

Finansiella omsättningstillgångar värderas efter första redovisningstillfället till det lägsta av anskaffningsvärde och försäljningsvärde, med avdrag för beräknad försäljningskostnad.

Finansiella anläggningstillgångar värderas till efter första redovisningstillfället till anskaffningsvärde med avdrag för eventuella nedskrivningar.

Finansiella skulder

Finansiella skulder värderas till anskaffningsvärde.

Avsättningar och ansvarsförbindelser

Kommunen har inga egna deponianläggningar och därmed görs inte avsättningar för deponi. Däremot har kommunen ett borgensåtagande utanför balansräkningen mot sitt delägda företag SRV som i sin tur har deponianläggningar.

Pensioner

Förpliktelser för pensionsåtaganden för anställda i kommunen är beräknade enligt RIPS 19. Visstidsförordnanden som ger rätt till särskild avtalspension redovisas som avsättning när det är troligt att de kommer att leda till utbetalningar. Avtal som inte lösts ut redovisas som ansvarsförbindelse.

Pensionsskuld och särskild löneskatt

Den del av nyintjänad pension som inte utbetalats utan redovisas som avsättning är förmånsbestämd ålderspension, pension till efterlevande, PA-KL pension, avsättning för pension för förtroendevalda. Utbetalning av avgiftsbestämd ålderspension för 2019 (KAP-KL samt del av AKAP-KL) sker i 2020 och redovisas i rapporten som kortfristig skuld. Även den särskilda löneskatten på denna ålderspension är redovisad som kortfristig skuld.

Skandia beräknar pensionsskuld till bokslutstillfällena. I enlighet med RKR:s rekommendationer bygger beräkningarna på den modell som anvisas i RIPS 19, dvs. SKR:s riktlinjer för beräkning av pensionsskuld.

Privata medel

Likvida medel tillhörande omsorgstagare inom äldreomsorgen och till personer med funktionsnedsättning redovisas som ansvarsförbindelse i balansräkningen.

Bilagor

Ekonomiska sammanställningar för VA-verksamhet

Resultaträkning, VA-verksamhet

Tkr	Not	Bokslut 2019	Bokslut 2018	Budget 2019	Avvikelse mot budget	Avvikelse mot fg år
Verksamhetens intäkter	1	26 762	24 342	26 685	77	2 420
Verksamhetens kostnader	2	-18 709	-18 013	-19 597	888	-696
Verksamhetens nettokostnader exkl. avskrivningar		8 053	6 329	7 088	965	1 724
Avskrivningar	3	-5 411	-5 062	-6 123	712	-350
Verksamhetens nettokostnader (A)		2 642	1 268	965	1 677	1 374
Finansiella intäkter		1	0	0	1	1
Finansiella kostnader		-2	-1	0	-2	-1
Finansnetto (B)		-1	-1	0	-1	0
Resultat före extraordinära poster (A+B)		2 641	1 267	965	1 676	1 374
Extraordinära poster (C)		0	0	0	0	0
Årets resultat (A+B+C)		2 641	1 267	965	1 676	1 374

Balansräkning, VA-verksamhet

Tkr	Not	Bokslut 2018 dec	Bokslut 2019 dec	Avvikelse 2019 mot förg.år
TILLGÅNGAR				
Anläggningstillgångar				
Immateriella anläggningstillgångar	1	177	493	316
Materiella anläggningstillgångar				
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	1	148 586	189 499	40 913
Mark, byggn o tekn anlägg,ansk via överlåtelse	1	22 229	-441	-22 670
Pågående byggnadsarbeten	2	2 446	24 985	22 539
Maskiner och inventarier	3	1 420	1 210	-210
Summa materiella anläggningstillgångar		174 681	215 253	40 572
Finansiella anläggningstillgångar				
Långfristiga fordringar		0	0	0
Summa finansiella anläggningstillgångar		0	0	0
Summa anläggningstillgångar		174 681	215 746	41 065
Omsättningstillgångar				
Kundfordringar		10 200	3 703	-6 497
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	4	1 311	1 372	61
Summa omsättningstillgångar		11 511	5 075	-6 436
SUMMA TILLGÅNGAR		186 192	220 821	34 629
EGET KAPITAL,AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER				
Eget Kapital/Skuld - VA-kollektivet	5	-65	-2 706	-2 641
-Därav periodens/årets resultat		-1 267	-2 641	-1 374
Skulder				
Långfristiga skulder				
Långfristiga skulder		-119 385	-150 700	-31 315
Förutbetalda intäkter anslutningsavgifter	6	-44 419	-45 521	-1 102
Överlåtelse/Gåva	7	-22 229	-21 788	441
Kortfristiga skulder				
Upplupna kostnader		-94	-106	-12
Summa skulder		-186 127	-218 115	-31 988
SUMMA SKULDER, AVSÄTTNINGAR OCH EGET KAPITAL		-186 192	-220 821	-34 629

Noter till resultaträkning, VA-verksamhet

Tkr	Bokslut 2019	Bokslut 2018	Budget 2019	Avvikelse mot	Avvikelse mot fg år
Not 1 Verksamhetens intäkter					
Anslutningsavgifter	879	699	1 327	-448	180
Brukningavgifter	23 396	21 297	22 963	433	2 099
Interna brukningsavg. (kommunens fastigheter)	2 046	1 905	1 954	92	141
Upplösning av överlåtelse	441	441	441	0	0
Summa intäkter	26 762	24 342	26 685	77	2 420
Not 2 Verksamhetens kostnader					
Anläggnings- och underhållsmaterial	-504	-434	-533	29	-70
Inköp av vatten från Stockholm Vatten AB	-2 795	-2 700	-2 951	156	-95
Köp av huvudverksamhet (vattenrening mm)	-6 080	-5 403	-5 760	-320	-676
Kostnader för arbetskraft (1)	-4 536	-3 936	-4 164	-372	-600
Internränta (2)	-522	-1 648	-2 000	1 478	1 125
Från kommunen fördelade övriga kostnader (3)	-4 519	-3 893	-4 189	-330	-626
Summa kostnader	-18 956	-18 014	-19 597	642	-942
<p>(1) Personalkostnaderna har fördelats till VA-verksamheten efter uppskattad/beräknad tid.</p> <p>(2) Internräntan 2019 är 0,4 % (1,27 % år 2018) och motsvarar den genomsnittliga räntan på kommunens lån.</p> <p>(3) Hyror och övriga lokalkostnader är fördelade efter utnyttjade utrymmen. Övriga kostnader som kostnad för fordon, mät/beräkning mm är fördelad efter utnyttjad tid medan för fakturering har antalet fakturor utnyttjats som fördelningsnyckel.</p>					
Not 3 Avskrivningar					
Avskrivningar immateriella anläggningstillgångar	-93	-93	0	-93	0
Avskrivningar fastigheter, exkl. överlåtelse	-4 667	-4 307	-5 682	1 015	-360
Avskrivningar överlåtna fastigheter	-441	-441	-441	0	0
Avskrivningar inventarier	-210	-221	0	-210	10
Summa avskrivningar	-5 411	-5 062	-6 123	712	-350

Anläggningstillgångar skrivs av, enligt plan, över den förväntade nyttjandeperioden.

Följande nyttjandetider tillämpas	År
Immateriella anläggningstillgångar	3-5
Vatten och avloppsledningar	50-70
Avloppspumpstationer, tryckstegring	10-25
Fordon, maskiner	3-15

Noter till balansräkning, VA-verksamhet

Tkr	Bokslut	Bokslut
	2018	2019
	dec	dec
Not 1		
Immateriella anläggningstillgångar		
<i>Anskaffningsvärde</i>		
Ingående ackumulerade anskaffningsvärden	278	278
Aktiverade investeringar	0	408
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	278	686
<i>Avskrivningar</i>		
Ingående ackumulerade avskrivningar	-8	-101
Avskrivningar innevarande år	-93	-93
Utgående ackumulerade avskrivningar enligt plan	-101	-194
Utgående planenligt restvärde	177	493
Not 1		
Mark, byggnader och tekniska anläggningar		
<i>Anskaffningsvärde</i>		
Ingående ackumulerade anskaffningsvärden	206 165	235 672
Aktiverade investeringar	29 507	23 352
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	235 672	259 024
<i>Avskrivningar</i>		
Ingående ackumulerade avskrivningar	-60 109	-64 857
Avskrivningar innevarande år	-4 307	-4 668
Avskrivningar innevarande år överlåtelse	-441	-441
Utgående ackumulerade avskrivningar enligt plan	-64 857	-69 966
Utgående planenligt restvärde	170 815	189 058
Not 2		
Pågående byggnadsarbeten		
Balanserat från tidigare redovisn. år	15 511	2 446
Årets investeringar	-13 065	22 539
Summa	2 446	24 985
Not 3		
Maskiner och inventarier		
<i>Anskaffningsvärde</i>		
Ingående ackumulerade anskaffningsvärden	2 786	2 786
Aktiverade investeringar	0	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	2 786	2 786
<i>Avskrivningar</i>		
Ingående ackumulerade avskrivningar	-1 145	-1 366
Justerat mellan redovisningsåren		
Avskrivning enligt VA redovisning	-221	-210
Övriga avskrivningar		
Utgående ackumulerade avskrivningar enligt plan	-1 366	-1 576
Utgående planenligt restvärde	1 420	1 210

Not 4	Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		
	Förutbetald kostnad SYVAB	1 311	1 372
	Summa	1 311	1 372
Not 5	Skuld - VA-kollektivet		
	Ingående skuld	1 202	-65
	Resultat justerat enligt ny princip (periodiserade anslutni	-1 267	-2 641
	Utgående skuld	-65	-2 706
Not 6	Förutbetalda intäkter anslutningsavgifter		
	<i>Periodiserade anslutningsavgifter</i>		
	Ingående värde	-34 459	-44 419
	Årets periodiserade anslutningsavgifter	-699	879
	Justering tidigare års IB	-9 261	-1 981
	Utgående värde	-44 419	-45 521
Not 7	Överlåtelse/Gåva		
	<i>Överlåtelse från NCC, ledningar, mätthus och pumpstationer i Söderby Park</i>		
	Anskaffningsvärde, jämförelsestörande post	26 500	26 500
	Avskrivningar 2007-2011, jämförelsestörande post	-1 196	-1 196
	Avskrivningar 2012	-429	-429
	Avskrivningar 2013	-441	-441
	Avskrivningar 2014	-441	-441
	Avskrivningar 2015	-441	-441
	Avskrivningar 2016	-441	-441
	Avskrivningar 2017	-441	-441
	Avskrivningar 2018	-441	-441
	Avskrivningar 2018		-441
		22 229	21 788

Exploateringsredovisning

	Uppräknad totalram 2019	Utfall ack tom 2018	Budget helår 1) 2019	Utfall jan-dec 2019	Avvikelse budget 2019
VA samtliga projekt					
Karlskronaviken	-8 982	-8 898	-13 114	-15 552	2 438
Solliden	-11 880	-4 226	-24 128	-17 123	-7 005
Heliodal	-10 830	-6 911	1 120	-8 163	9 283
Södra Hallsta	4 107	0	0	0	0
Söderby arbetsplatsområde	887	-132	0	0	0
Rönninge centrum	-12 930	-11 572	100	0	100
Rönninge kungsgård	-11 323	0	-1 500	0	-1 500
Södra Ekdalen	900	0	-1 600	-3	-1 597
Salems Centrum	0	-48	-50	0	-50
Fårhagen	1 549	1 402	0	0	0
Summa VA	-48 502	-30 385	-39 172	-40 841	1 669
Gata samtliga projekt					
Karlskronaviken	-19 388	-14 702	-26 108	-14 819	-11 289
Solliden	-13 026	-6 105	-13 018	-10 569	-2 449
Heliodal	-16 750	-37 879	0	10 585	-10 585
Södra Hallsta	-26 100	-254	-2 346	-1 388	-958
Söderby arbetsplatsområde	-300	-304	0	0	0
Rönninge centrum	-23 725	4 387	-10 523	-3 350	-7 173
Rönninge kungsgård	-20 394	0	-2 000	-32	-1 968
Södra Ekdalen	-14 225	0	-3 000	-182	-2 818
Salems Centrum	0	-1 008	-3 516	-1 046	-2 470
Fårhagen	0	-85	0	85	-85
Summa Gata	-133 908	-55 950	-60 511	-20 716	-39 795
Mark samtliga projekt					
Karlskronaviken	5 322	-562	-100	0	-100
Solliden	-1 267	-1 140	1 107	0	1 107
Heliodal	-300	-1 533	0	0	0
Södra Hallsta	82 221	-16 819	0	-361	361
Söderby arbetsplatsområde	9 574	11 660	0	0	0
Rönninge centrum	10 335	-4 691	12 100	-20	12 120
Rönninge kungsgård	-4 200	-458	-1 000	-295	-705
Södra Ekdalen	3 150	0	0	0	0
Salems Centrum	0	-11 677	0	-429	429
Fårhagen	18 650	-23	0	18 700	-18 700
Summa Mark	123 485	-25 243	12 107	17 595	-5 488
Netto per projekt					
Karlskronaviken	-23 048	-24 162	-39 322	-30 371	-8 951
Solliden	-26 173	-11 471	-36 039	-27 692	-8 347
Heliodal	-27 880	-46 323	1 120	2 422	-1 302
Södra Hallsta	60 228	-17 073	-2 346	-1 749	-597
Söderby arbetsplatsområde	10 161	11 224	0	0	0
Rönninge centrum	-26 320	-11 876	1 677	-3 370	5 047
Rönninge kungsgård	-35 917	-458	-4 500	-327	-4 173
Södra Ekdalen	-10 175	0	-4 600	-185	-4 415
Salems Centrum	0	-12 733	-3 566	-1 475	-2 091
Fårhagen	20 199	1 294	0	18 785	-18 785
Totalt samtliga projekt netto	-58 925	-111 578	-87 576	-43 962	-43 614

Notera att totalramen för Salem C är exkluderat från sammanställningen då förhandlingar pågår och projektomfattningen med dess budget går inte att fastställa just nu.